

Terke Dayalı Boşanmada İhtar: Hukuki Niteliği, Geçerlilik Şartları ve İşlevi*

Notice to the Deserting Spouse in Divorce Based on Desertion: Legal Nature, Validity Requirements and Functions

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ERTEKİN**

Öz

Bu çalışma, Türk Medeni Kanunu'nun 164. maddesinde düzenlenen terk sebebiyle boşanma davasında merkezi bir öneme sahip olan terk ihtarını konu almaktadır. Terk nedeniyle boşanmaya karar verilebilmesi için kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi ve terk eden eşe usulüne uygun bir ihtarın gönderilmesi gerekmektedir. Çalışmada öncelikle terke dayalı boşanmanın şartları ele alınmış, ardından terk ihtarının geçerlilik koşulları incelenmiştir. Bu kapsamda ihtarın yetkili makam tarafından yapılması, gönderilme zamanı ve tebliğe ilişkin şartlar değerlendirilmiştir. Bunun yanında ihtarın samimi olması zorunluluğu üzerinde durulmuş ve eşin davet edildiği konutun taşınması gereken özellikler ortaya konulmuştur. Ayrıca terk ihtarının hukuki niteliği ele alınmıştır. Bununla birlikte ihtarın evlilik birliğini koruma işlevi ile delil ve ispat üzerindeki etkisi, kusurun tespitine katkısı, manevi tazminat taleplerine yansımaları ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı boşanma davasıyla ilişkisi değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında öğretilerdeki görüşler ile Yargıtay kararları incelenmiştir. Sonuç olarak terk ihtarının, boşanma hukukunda hem maddi hukuka hem de usul

* **Makalenin Geliş Tarihi/Received:** 09.07.2026, **Makalenin Kabul Tarihi/Accepted:** 19.08.2026.

İntihal/Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir./This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

** Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü Öğretim Üyesi, (eposta/e-mail: oguzhanertekin@kku.edu.tr, **ORCID:** 0000-0001-6920-3699).

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır./This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).

hukukuna etki eden çok yönlü bir kurum olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Terk, terk ihtarı, terk sebebiyle boşanma, ihtarın samimiyeti, evlilik birliğinin temelinden sarsılması.

Abstract

This study examines the notice to the deserting spouse, which holds a central position in divorce proceedings based on abandonment under Article 164 of the Turkish Civil Code. In order for a divorce to be granted on the ground of abandonment, the statutory requirements must be satisfied and a duly issued notice must be served on the deserting spouse in accordance with the law. The study first addresses the requirements of divorce based on abandonment and then analyses the conditions for the validity of the notice. In this regard, particular attention is given to the issuance of the notice by the competent authority, the timing of service, and the requirements of proper notification. Furthermore, the requirement of good faith in issuing the notice is emphasized, and the essential characteristics of the residence to which the spouse is invited are set out. The legal nature of the notice is also examined. In addition, the study evaluates the function of the notice in preserving marital unity, as well as its effects on evidence and the burden of proof, its contribution to the determination of fault, its implications for claims of non-pecuniary damages, and its relationship with divorce based on the irretrievable breakdown of marriage. Doctrinal opinions and relevant decisions of the Court of Cassation are also analysed within the scope of the study. As a result, it is concluded that the notice to the deserting spouse is a multifaceted legal institution that affects both substantive and procedural aspects of divorce law.

Keywords: Abandonment, notice to the deserting spouse, divorce due to abandonment, good faith of the notice, irretrievable breakdown of marriage.

GİRİŞ

Evlilik birliği, eşlere birlikte yaşama, sadakat ve dayanışma yükümlülükleri yükleyen hukuki bir kurum niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda eşlerin ortak hayatı sürdürme yükümlülüğü, evlilik birliğinin varlığını ve devamını sağlayan temel unsurlardan birini oluşturmaktadır. Eşlerden birinin evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla ortak konutu terk etmesi veya haklı bir sebep bulunmaksızın ortak konuta dönmekten kaçınması, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda¹ (TMK) özel bir boşanma sebebi olarak düzenlenmiştir. TMK m 164'te düzenlenen terke dayalı boşanma davasının açılması, terk eden eşe ihtar gönderilmesi şartına bağlanmıştır. Terk ihtar, terke dayalı boşanma bakımından merkezi bir konuma sahiptir. Çünkü terk eden eşe ihtar gönderilmemesi ya da gönderilen ihtarın gerekli şartları taşımaması nedeniyle geçersiz olması, açılan boşanma davasının reddedilmesine yol açmaktadır. Terk ihtarının geçerli olması için bazı şekli ve maddi koşulları taşıması gerekmektedir.

¹ 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (RG 08.12.2001/24607)

Terk ihtarı, ilk bakışta terke dayalı boşanma davasının açılabilmesi için yerine getirilmesi gereken şekli bir unsur gibi görünmekle birlikte, bundan daha kapsamlı bir hukuki işleve sahiptir. Gerçekten de ihtar, terk eden eşe ortak hayata dönmesi yönünde son bir fırsat tanınmasına hizmet ettiği gibi, evlilik birliğinin korunması düşüncesinin somut bir yansıması olarak da değerlendirilebilir. Kanun koyucu, terk eden eşe ortak hayata dönmesi için son bir imkân tanımak suretiyle evlilik birliğinin sürdürülmesini teşvik etmeyi amaçlamış; bu nedenle terke dayalı boşanma davasının açılabilmesini belirli sürelerin geçmesine ve usulüne uygun bir ihtarın gönderilmiş olmasına bağlamıştır.

Terk ihtarının hukuki niteliği, geçerlilik koşulları ve doğurduğu sonuçlar öğretide ve yargı kararlarında çeşitli tartışmalara konu olmaktadır. Özellikle ihtarın samimi olup olmadığı, davet edilen konutun ortak yaşamı sürdürmeye elverişli bulunup bulunmadığı, ihtarın usulüne uygun biçimde yöneltilmesi ve ihtarın hangi sonuçları doğurduğu hususlarında farklı değerlendirmelerle karşılaşılmaktadır. Benzer şekilde, terk ihtarının affa yol açıp açmadığı, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı boşanma davası üzerindeki etkisi ile manevi tazminat ve yoksulluk nafakası bakımından doğurduğu sonuçlar da öğretide ve Yargıtay içtihatlarında tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada, öncelikle terke dayalı boşanmanın şartları incelenmiş; ardından terk ihtarının hukuki niteliği ortaya konulmuştur. Daha sonra terk ihtarının geçerlilik koşulları öğretideki görüşler ve Yargıtay uygulaması çerçevesinde ele alınmıştır. Son olarak terk ihtarının evlilik birliğinin korunması, delil ve ispat, kusurun belirlenmesi, af ve manevi tazminat talebi bakımından üstlendiği işlevler değerlendirilmiştir.

I. TERK NEDENİYLE BOŞANMANIN ŞARTLARI

Boşanma, eşlerin sağ oldukları dönemde evlilik birliğinin TMK’de öngörülen sebeplerden (TMK m. 161-166) birine dayalı olarak açılan dava sonucunda hâkim kararı ile sona erdirilmesidir.² Boşanma sebeplerinden biri olan terk, 4721 sayılı TMK’de düzenlendiği

² Mustafa Dural, M. Tufan Ögüz ve Mustafa Alper Gümüş, *Türk Özel Hukuku Cilt III (Aile Hukuku)* (20. bs Filiz Kitabevi 2025) 106; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Aile Hukuku* (9. bs Turhan Kitabevi 2026) 109; Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku İkinci Cilt* (25. bs Beta Yayıncılık 2024) 237; Selahattin Sulhi Tekinay, *Türk Aile Hukuku* (3. bs İstanbul Üniversitesi Yayınları 1978) 166; Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, *Türk Medeni Hukuku Cilt II Aile Hukuku* (3. bs Tan Matbaası 1956) 154-155; Kemaleddin Birsen, *Medeni Hukuk Dersleri* (Ahmed Said Matbaası 1963) 257-259; Aydın Zevkliler, Emre Cumalıoğlu ve Mehmet Beşir Acabey, *Medeni Hukuk III Aile Hukuku* (Adalet Yayınevi 2024) 261; Cem Baygın ve Ahmet Nar, *Medeni Hukuk Dersleri-II Aile Hukuku* (Yetkin Yayınları 2025) 288; Mustafa Ünlütepe, *Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebine Dayalı Boşanma (TMK m. 166/I-II)* (Seçkin Yayınları 2019) 29-30; Mehmet Erdem ve Aslı Makaracı Başak, *Aile Hukuku* (2. bs Seçkin Yayıncılık 2024) 102; Süleyman Yılmaz ve Abdülkerim Yıldırım, *Temel Hukuk Dizisi Medeni Hukuk – I (Thd) (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku)* (4. bs Seçkin Yayıncılık 2023) 222-223; Serkan Ayan, *Evlilik Birliğinin Korunması* (Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2004) 142-143; Özge Yücel, *Boşanma Hukukunda Kusur İlkesinden Kusurdan Bağımsızlığa Geçiş* (2. bs Adalet Yayınevi 2025) 100; Seher Kandil, *Türk Hukukunda Terk Sebebiyle Boşanma (TMK m. 164)* (Seçkin Yayıncılık 2006) 19; Hasan Petek, ‘Terke Dayalı Boşanmada Manevi Tazminat’ (2010) 12 [2] Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 43, 43, <<https://hukuk.deu.edu.tr/dosyalar/dergiler/dergimiz12-2/hasanpetek.pdf>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Nurşen Ayan, ‘Terk Nedeniyle Boşanma’ (2007) 15 [1] Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 39, 40-41, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/262682>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Ayşe Nur Kılınç, ‘Terk Sebebiyle Boşanmaya İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 13.03.2015 Tarihli ve 2-1688/1032 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi’ (2018) [36] Türkiye Adalet

gibi Mülga 743 sayılı Türk Kanun-u Medenîsinin³ (743 sayılı TMK) 132. maddesinde de düzenlenmekteydi.⁴ Bununla birlikte, her iki düzenleme arasındaki en önemli farklılık, terkin süresine ilişkindir. Nitekim, 743 sayılı TMK’de terkin en az üç ay sürmesi yeterli görülmüşken, 4721 sayılı TMK’de terkin en az altı ay devam etmesi şartı öngörülmüştür. Bu değişikliğin amacının, eşlere evlilik birliğini yeniden değerlendirme ve uzlaşma fırsatı tanımak olduğu söylenebilir.⁵ Yürürlükte bulunan TMK m. 164 şu şekildedir: “(1) Eşlerden biri, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla diğerini terk ettiği veya haklı bir sebep olmadan ortak konuta dönmediği takdirde ayrılık, en az altı ay sürmüş ve bu durum devam etmekte ve istem üzerine hâkim veya noter tarafından yapılan ihtar sonuçsuz kalmış ise; terk edilen eş, boşanma davası açabilir. Diğerini ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleyen eş de terk etmiş sayılır. (2) Davaya hakkı olan eşin istemi üzerine hâkim veya noter, esası incelemeden yapacağı ihtarda terk eden eşe iki ay içinde ortak konuta dönmesi gerektiği ve dönmemesi hâlinde doğacak sonuçlar hakkında uyarıda bulunur. Bu ihtar gerektiğinde ilân yoluyla yapılır. Ancak, boşanma

Akademisi Dergisi 197, 198, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/980747>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Fatih Durmuş, ‘Terk Sebebiyle Boşanma’ (2024) 21 [2] Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 41, 44, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4248648>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Emre Köroğlu, ‘Türk Hukukunda Boşanmanın Sebeplerinden Terk (TMK. m. 164)’ (2012) 7 [1-2] Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 103, 104, <<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/4261275>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Zeki Zorlu, ‘Boşanma Davalarında İspat’ (2023) 1 [1] Konya Barosu Dergisi 1, 2-3, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3312090>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Diren Yeğin, ‘Türk Hukukunda Boşanma Sebeplerinin İncelenmesi’ (2022) 35 [161] Türkiye Barolar Birliği Dergisi 225, 226-227, <https://medya.barobirlik.org.tr/tbbdergisi/App_Themes/Dergi/2022-161-2065.pdf> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Tuğçe Tekben, ‘Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebine Dayalı Boşanma Üzerine Bir İnceleme” (2021) 18 [2] Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1077, 1078, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2110133>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Oğuz Ersöz, ‘4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nda Düzenlenen Boşanma Sebeplerine Genel Bakış’ (2019) 3 [5] The Journal of Social Science 230, 231, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/653951>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Eray Aksın Atar, ‘Türk Boşanma Hukukunda Bir İhtiyaç: Kısmi Anlaşmalı Boşanma’ (2025) 22 [2] Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 551, 565-566 <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4993181>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Şafak Parlak Börü, Levent Börü ve Selin Sayın Şahin, ‘Boşanma Davasında Delil Gösterme Yükü’ (2026) 84 [2] Ankara Barosu Dergisi 1224, 1226 <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/5787811>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Ahmet Ayar, ‘Evliliğin Sona Ermesi’ iç Şebnem Akipek Öcal ve Hayrunnisa Özdemir (ed), Aile Hukuku (Seçkin Yayıncılık 2024) 126; Feridun Düğer, *Terke Dayalı Boşanma* (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2016) 15.

³ 17.02.1926 tarih ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi (RG 04.04.1926/339)

⁴ 743 sayılı TMK m. 132: “*Karı kocadan biri, evlenmenin kendisine tahmil ettiği vazifeleri ifa etmemek maksadıyla diğerini terkettiği veya muhik bir sebep olmaksızın evine dönmediği takdirde, ayrılık en az üç ay sürmüş ve devam etmekte bulunmuş ise diğeri boşanma davasında bulunabilir. Davaya hakkı olan tarafın talebi ile hakim, diğer tarafa bir ay zarfında evine avdet etmesini ihtar eder. Bu ihtar icabında ilan tarikiyle yapılır. Şu kadar ki boşanma davasını ikame için muayyen müddetin ikinci ayı hitam bulmadıkça ihtar talebinde bulunulamaz ve ihtar vukuunda bir ay bitmeden dava ikame olunamaz.*”

⁵ Kılıçoğlu (n 2) 124; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Medeni Kanun’umuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler* (3. bs Turhan Kitabevi 2014) 13-14; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Veysel Başpınar, ‘Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz’ (2003) 52 [3] Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 79, 84, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628952>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Mehmet Akif Tutumlu, *Evliliğin Butlanı, Boşanma Ayrılık Sebepleri ve Boşanmanın Hukuki Sonuçları* (2. bs Adalet Yayınevi 2006) 158-159; Kandil (n 2) 45-46; Ayan N (n 2) 49; Durmuş (n 2) 52; Düğer (n 2) 27.

davası açmak için belirli sürenin dördüncü ayı bitmedikçe ihtar isteminde bulunulamaz ve ihtardan sonra iki ay geçmedikçe dava açılmaz.” Terk, özel, kusura dayalı ve mutlak bir boşanma sebebidir.⁶ Terk sebebiyle boşanmaya karar verilebilmesi, TMK m. 164’te öngörülen şartların gerçekleşmesine bağlıdır.⁷ Bu şartlar; ortak hayata son verilmesi, terk durumunun en az altı ay devam etmesi ve terk eden eşe yapılan ihtarın tebliğinden itibaren iki ay içinde bu eşin haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmemesi olarak üç başlık altında değerlendirilebilir.

A. Ortak Hayata Son Verilmesi

Eşlerin birlikte yaşama zorunluluğu TMK m. 185/3’te açıkça düzenlenmiştir. Bu nedenle eşlerden biri diğerini terk ederse, bu yükümlülüğü ihlal etmiş olur.⁸ Boşanma sebebi olarak terkin tanımına TMK m. 164’te açıkça yer verilmemiş olmakla birlikte, terk kısaca ortak hayata son verilmesi şeklinde ifade edilebilir.⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK) tarafından verilen bir kararda ise “...birlik süresince kural olan; zorunlu nedenler dışında eşlerin birlikte yaşamamasıdır. Asıl kuralın aksine eşlerden birinin bu birliktelikten haklı bir sebep olmaksızın özgür iradesi ile ortak yaşamdan ayrılması ise “terk” olarak kabul edilir.” denilmek suretiyle terk kavramı tanımlanmıştır.¹⁰ Terk niteliğindeki fiiller, TMK m. 164/1’den de çıkarılabilir. Anılan hükümde, “Eşlerden biri, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla diğerini terk ettiği veya haklı bir sebep olmadan ortak konuta dönmediği takdirde... terk edilen eş, boşanma davası açabilir. Diğerini ortak konutu terk

⁶ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 116; Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, *Aile Hukuku* (Fakülteler Matbaası 1979) 311; Hüseyin Hatemi, *Aile Hukuku* (9. bs On İki Levha Yayıncılık 2021) 118-120; Baygın ve Nar (n 2) 309; Ali İhsan Özüğür, *Evlilik Birliğini Sona Erdiren Nedenler Boşanma, Ayrılık ve Evlenmenin İptali Davaları* (5. bs Seçkin Yayıncılık 2013) 137; Ünlütepe (n 2) 104; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Petek (n 2) 43-44; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 102-103; Ayan N (n 2) 42-43; Kılınç (n 2) 199; Ayar (n 2) 135; Durmuş (n 2) 51; Zorlu (n 2) 25; Gülfer Gözütok, *Terk Sebebiyle Boşanma (TMK m. 164)* (Seçkin Yayıncılık 2019) 45; Ersöz (n 2) 239; Köroğlu (n 2) 104-107; Düğür (n 2) 27; Atar (n 2) 567, 570; Tülay Aydın Ünver ve Şeyda Dursun Karaahmetoğlu, ‘Yargıtay Kararları Işığında Terk İhtarının Boşanma Sebeplerine ve Manevi Tazminat Talebine Etkisi’ (2017) 75 [2] İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 587, 589, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/470555>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Yeğin (n 2) 237. “Özel mutlak boşanma sebebine dayalı bir davada “kanunun aradığı belli şart” gerçekleştiği takdirde artık hâkim, genel boşanma ve özel nispi boşanma sebebine dayalı davaların aksine “evliliğin çekilmez hâle gelip gelmediğini” incelemeksizin boşanma kararı vermek zorundadır. Zira kanun koyucu; özel mutlak boşanma sebeplerinden birinin varlığı halinde, ortak hayatın çekilmez hâle geldiğini kabul etmiştir...” Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 12.05.2026.

⁷ Bu şartlar hakkında detaylı bilgi için bkz Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 116-120; Kılıçoğlu (n 2) 123-130; Akıntürk ve Ateş (n 2) 256-261; Feyzioğlu (n 6) 312-322; M. Kemal Oğuzman ve Mustafa Dural, *Aile Hukuku* (Filiz Kitabevi 1998) 120 vd; Bülent Köprülü ve Selim Kaneti, *Aile Hukuku* (2. bs Filiz Kitabevi 1989) 157 vd; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 279-283; Baygın ve Nar (n 2) 309-315; Bilal Köseoğlu ve Köksal Kocağa, *Aile Hukuku ve Uygulaması* (Ekin Yayınevi 2011) 28-30; Özüğür (n 6) 133 vd; Petek (n 2) 45-53; Mustafa Kırmızı, *Yargıtay Kararları Işığında Aile Hukuku Davaları* (2. bs Bilge Yayınevi 2018) 398 vd; Tutumlu (n 5) 153 vd; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 113-122; Ayan N (n 2) 44-53; Ayar (n 2) 135-137; Kılınç (n 2) 199-206; Durmuş (n 2) 54-78; Köroğlu (n 2) 109-123; Gözütok (n 6) 43 vd

⁸ Kılıçoğlu (n 2) 124-125; Ünlütepe (n 2) 105; Yeğin (n 2) 237; Petek (n 2) 45; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 28; Ayan N (n 2) 44; Ersöz (n 2) 239.

⁹ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 116; Kılıçoğlu (n 2) 125; Feyzioğlu (n 6) 312; Tekinay (n 2) 207; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 279; Petek (n 2) 45; Özüğür (n 6) 133; Ayan N (n 2) 42; Tutumlu (n 5) 152; Parlak Börü, Börü ve Sayin Şahin (n 2) 1243; Durmuş (n 2) 54; Köroğlu (n 2) 110; Gözütok (n 6) 43.

¹⁰ Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 12.05.2026.

etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmelerini engelleyen eş de terk etmiş sayılır” denilmektedir.

Yapılan tanımlar ve açıklamalardan ortak yaşama son verilmeksizin eşlerin dargın olmaları, cinsel birliktelikten kaçınmaları, birlikte yemek yememeleri gibi davranışların TMK m. 164 anlamında terk sayılmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.¹¹ Başka bir anlatımla, ortak hayatın sona erdiğinin kabulü için eşlerin fiilen aynı konutta birlikte yaşamamaları gerekir. Ancak “terk eden eş” sıfatı her zaman evden ayrılan eşe ait olmaz; kimi durumlarda ortak konutta kalmasına rağmen diğer eş ayrılmaya zorlayan veya haklı bir neden olmaksızın onun geri dönmelerini engelleyen eş de terk eden eş sıfatını taşıyabilir.¹²

1. Haklı Bir Sebep Olmaksızın Ortak Hayata Son Verilmesi

Eşlerden birinin, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla ve haklı bir sebep olmaksızın ortak hayatı sona erdirmesi, diğer eşin terk etmesi anlamına gelir.¹³ Bu nedenle terkin varlığından söz edilebilmesi için fiilin kasten gerçekleştirilmiş olması; ayrıca terk eden eşin ayırt etme gücüne sahip ve kusurlu olması gerekir.¹⁴ TMK m. 186 uyarınca eşlerin oturacakları konutu birlikte seçmeleri gerektiğinden, birlikte seçilen konuta haklı bir sebep olmaksızın hiç gelmeyen eşin de diğer eşin terk ettiği kabul edilmelidir.¹⁵ Bununla birlikte, TMK m. 164/1, c. 1’e göre, haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmek de terk niteliği taşır. Dolayısıyla başlangıçta haklı bir sebebe dayanarak ortak konuttan ayrılan eşin, bu sebebin ortadan kalkmasına rağmen konuta dönmemesi hâlinde de terk gerçekleşmiş sayılır.¹⁶ Örneğin, çalışmak maksadıyla başka bir yere giden eşin işinin

¹¹ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 116; Kılıçoğlu (n 2) 125; Akıntürk ve Ateş (n 2) 256; Feyzioğlu (n 6) 312; Köprülü ve Kaneti (n 7) 158; Velidedeoğlu (n 2) 172-173; Birsan (n 2) 266; Zevkliler, Cumahioğlu ve Acabey (n 2) 279; Baygın ve Nar (n 2) 309; Petek (n 2) 45; Kandil (n 2) 50; Ayan N (n 2) 45; Yeğin (n 2) 237; Kılınç (n 2) 200; Durmuş (n 2) 56; Ersöz (n 2) 239; Gözütok (n 6) 51; Düğer (n 2) 62; Köroğlu (n 2) 110-111. Ayrıca bkz Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera Erişim Tarihi: 12.05.2026.

¹² Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 117; Kılıçoğlu (n 2) 125-126; Akıntürk ve Ateş (n 2) 256; Feyzioğlu (n 6) 313; Zevkliler, Cumahioğlu ve Acabey (n 2) 279-280; Baygın ve Nar (n 2) 311; Özüğür (n 6) 134; Ünlütepe (n 2) 107; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Petek (n 2) 46; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 116; Tutumlu (n 5) 176; Kandil (n 2) 97; Ayan N (n 2) 45; Kırmızı (n 7) 398; Yeğin (n 2) 237; Ayar (n 2) 136; Kılınç (n 2) 201; Durmuş (n 2) 57; Ersöz (n 2) 239; Parlak Börü, Börü ve Sayın Şahin (n 2) 1243; Köroğlu (n 2) 115; Zorlu (n 2) 24; Köseoğlu ve Kocaağa (n 7) 28; Gözütok (n 6) 52-53; Düğer (n 2) 63; Alper Keskin, *Boşanma Davaları Cilt: 1 Özel ve Genel Boşanma Sebepleri* (Seçkin Yayıncılık 2017) 40.

¹³ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 116; Kılıçoğlu (n 2) 126; Akıntürk ve Ateş (n 2) 257; Feyzioğlu (n 6) 313; Birsan (n 2) 266; Baygın ve Nar (n 2) 309-310; Ünlütepe (n 2) 105; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Petek (n 2) 46; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 114-115; Ayan N (n 2) 45-46; Köseoğlu ve Kocaağa (n 7) 28-29; Kılınç (n 2) 200; Gözütok (n 6) 50; Yeğin (n 2) 237; Durmuş (n 2) 58-59; Zorlu (n 2) 23-24; Düğer (n 2) 39; Şakir Berki, ‘Boşanma ve Ayrılık’ (1975) 32 [1] Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 135, 141, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/630851>> Erişim Tarihi: 05.07.2026.

¹⁴ Velidedeoğlu (n 2) 173; Ünlütepe (n 2) 105; Feyzioğlu (n 6) 315; Birsan (n 2) 266; Baygın ve Nar (n 2) 310; Özüğür (n 6) 134; Berki (n 13) 141; Ayan N (n 2) 42; Köroğlu (n 2) 112-113; Köseoğlu ve Kocaağa (n 7) 28-29; Gözütok (n 6) 53-54; Düğer (n 2) 62.

¹⁵ Akıntürk ve Ateş (n 2) 257; Feyzioğlu (n 6) 313; Zevkliler, Cumahioğlu ve Acabey (n 2) 280; Petek (n 2) 46.

¹⁶ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 117; Baygın ve Nar (n 2) 311; Ünlütepe (n 2) 107; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 116; Ayan N (n 2) 46; Durmuş (n 2) 59; Ersöz (n 2) 239; Köroğlu (n 2) 114; Zorlu (n 2) 24; Düğer (n 2) 62-63.

bitmesine rağmen dönmemesi halinde durum böyledir.¹⁷ Bu kapsamda terke dayalı boşanma davası; haklı bir sebep olmaksızın ortak konutu terk eden, birlikte seçilen konuta hiç gelmeyen veya başlangıçta haklı bir sebeple ayrılmış olmasına rağmen bu sebep ortadan kalktıktan sonra ortak konuta dönmeyen eşe karşı açılır.

2. Haklı Bir Sebeple Ortak Hayata Son Verilmesi

Ortak hayata son verilmesine yol açan haklı sebepler, diğer eşin kusurlu davranışlarından kaynaklanabileceği gibi, herhangi bir kusur isnadının mümkün olmadığı durumlarda da söz konusu olabilir. Haklı sebebin diğer eşin kusurundan kaynaklanıp kaynaklanmaması, terk sebebiyle boşanma davası açma hakkının doğumu ile terk eden eş sıfatına bağlı olarak bu hakkın hangi eşe ait olduğunu belirlemektedir.¹⁸

a. Haklı Sebebin Diğer Eşin Kusurundan Kaynaklanması

Diğer eşin kusurlu davranışlarının ortak konutu terk etmek için haklı sebep niteliği taşıması, TMK m. 164/1, c.2’de, “*Diğerini ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleyen eş de terk etmiş sayılır.*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu durumda ortak konuttan fiilen ayrı bulunan eş değil, diğer eş ortak konutu terk etmeye zorlayan ya da haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleyen eş terk etmiş sayılır.¹⁹ Eşin, kendi iradesiyle ve haklı bir sebebe dayanmaksızın ortak konutu terk ettiği durum “gerçek terk” olarak adlandırılırken, diğer eş ortak konutu terk etmeye zorlayan eşin kanunen terk etmiş sayılması ise “kanuni terk” olarak nitelendirilmektedir.²⁰

Kanuni terk sayılan hallere, Yargıtay uygulamasından çeşitli örnekler verilebilir. Örneğin, eşine sürekli hakaret eden ve onu evden kovan eş terk etmiş sayılır.²¹ Yine, eşlerden birinin, diğer eş kendi anne ve babasıyla birlikte oturmaya zorlaması nedeniyle, bu eşin ortak

¹⁷ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 117; Baygın ve Nar (n 2) 311; Ayan N (n 2) 46; Durmuş (n 2) 59; Köroğlu (n 2) 114.

¹⁸ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 116-117; Akıntürk ve Ateş (n 2) 257-258; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 281; Baygın ve Nar (n 2) 310-311; Kandil (n 2) 56 vd; Gözütok (n 6) 57 vd

¹⁹ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 117; Kılıçoğlu (n 2) 125-126; Akıntürk ve Ateş (n 2) 256; Feyzioğlu (n 6) 313; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 279-280; Baygın ve Nar (n 2) 311; Özüğür (n 6) 134; Ünlütepe (n 2) 107; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Petek (n 2) 46; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 116; Tutumlu (n 5) 176; Kandil (n 2) 97; Ayan N (n 2) 45; Kırmızı (n 7) 398; Yeğin (n 2) 237; Ayar (n 2) 136; Kılınç (n 2) 201; Durmuş (n 2) 57; Ersöz (n 2) 239; Parlak Börü, Börü ve Sayın Şahin (n 2) 1243; Köroğlu (n 2) 115; Zorlu (n 2) 24; Köseoğlu ve Kocaağa (n 7) 28; Gözütok (n 6) 52-53; Düğür (n 2) 63; Keskin (n 12) 40.

²⁰ Gözütok (n 6) 51-53. “*Buradaki “terk etmiş sayılma hâli” kanunun kabul ettiği bir hukuki sonuç olması sebebiyle “kanuni terk” olarak isimlendirilmelidir. Kanuni terk; ya eş ortak konutu terk etmeye zorlamak ya da haklı bir sebep olmaksızın eşin ortak konuta dönmesini engellemek şeklinde ortaya çıkar.*” Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 12.05.2026. TMK m. 164/1’de düzenlenen, diğer eş ortak konutu terk etmeye zorlama veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleme hâlinin adi kanuni karine değil, “varsayım” niteliği taşıdığı; bu nedenle davacının ortak konutu terk etmeye zorlandığını veya ortak konuta dönmesinin engellendiğini ispatla yükümlü olduğu ve bu olguların ispatlanması hâlinde aksinin ileri sürülemeyeceği yönündeki görüş için bkz Parlak Börü, Börü ve Sayın Şahin (n 2) 1258-1259. TMK m. 164/1’de yer alan düzenlemenin adi kanuni karine niteliği taşıdığı ve bu nedenle davalının, eşini ortak konutu terk etmeye zorlamadığını yahut ortak konuta dönmesini engellemesinin haklı bir sebebe dayandığını ispat edebileceği yönündeki görüş için bkz Zorlu (n 2) 9.

²¹ Y 2 HD, E 2013/20513, K 2014/2693, T 13.2.2014, Lexpera, Erişim Tarihi: 09.05.2026.

konutu terk etmesi hâlinde, zorlayan eşin terk etmiş sayılması gerekir.²² Benzer şekilde kocanın, TMK m. 186/3 uyarınca evlilik birliğinin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmemesi suretiyle kadına ekonomik şiddet uygulaması, kadının ortak konutu terk etmeye zorlanması anlamına gelir.²³ Bunlar gibi hamile kadının kocanın babası tarafından kendi ailesinin evine bırakılması ve kocanın da kadının ailesine “kızınızı istemiyorum” şeklinde açıkça beyanda bulunması karşısında, ortak konutu terk edenin kadın değil koca olduğu sonucuna varılmalıdır.²⁴

Diğer eşin kusurlu davranışlarının ortak konutu terk etmek için haklı sebep niteliği taşıması hâlinde, TMK m. 164’e göre, terk etmiş sayılan eşe karşı boşanma davası açma hakkı terke zorlanan eşe aittir. Bu nedenle eşini ortak konutu terke zorlayan veya onun ortak konuta dönmesini engelleyen eşin terke dayalı boşanma davası açma hakkı bulunmamaktadır. Nitekim YHGK tarafından “...evden kovulan veya fiilen ayrılmaya zorlanan eşin karşısında, haksız konumda bulunan eşe, boşanma davası açma hakkının tanınmasının, hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturacağı her türlü duraksamadan uzaktır...” şeklinde hüküm verilmiştir.²⁵ Bununla birlikte, Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in²⁶ 8/2 hükmünde, ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmeyi engelleyen eşe de ihtar gönderileceği öngörülmüştür. Bu hususa YHGK tarafından verilen bir kararda da dikkat çekilmiştir.²⁷

b. Haklı Sebebin Diğer Eşin Kusurundan Kaynaklanmaması

Diğer eşin davranışlarının ortak konutu terk etmeyi haklı kılması, her zaman bu eşin kusurlu davranışlarından kaynaklanmayabilir. Örneğin, uzun süre hastanede kalma, askerlik görevini yerine getirme, diğer eşin kusurlu davranışından kaynaklanmayan haklı sebeplerdir.²⁸ Bunlar gibi eşlerden birinin diğerinin rızası ile ya da TMK m. 197’ye göre ayrı yaşamlarının TMK m. 164 anlamında boşanma sebebi olarak terk sayılmayacağı belirtilmektedir.²⁹ Ayrıca

²² Y 2 HD, E 2003/9149, K 2003/10891, T 16.7.2003, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

²³ Y 2 HD, E 2021/4276, K 2021/15864, T 06.07.2021, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.05.2026.

²⁴ Y 2 HD, E 2019/5550, K 2019/9240, T 25.9.2019, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

²⁵ Y HGK, E 2013/1688, K 2015/1032, T 13.3.2015, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Benzer karar için bkz Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 12.05.2026; Y HGK, E 2017/2289, K 2020/939, T 25.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 09.05.2026.

²⁶ 15358 sayılı Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (RG 04.10.2011/28074)

²⁷ “...terk etmiş sayılan eş aleyhine açılacak boşanma davasında aranan şartlarla terk eden eş için aranan şartların aynı olacağı tartışmasızdır. Burada ihtar isteminde bulunması gereken eş, ortak konutu terk etmeye zorlanan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesi engellenen eştir.” Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 12.05.2026.

²⁸ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 116; Akıntürk ve Ateş (n 2) 257; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 281; Baygın ve Nar (n 2) 310; Petek (n 2) 46-47; Özüğür (n 6) 134; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 116; Tutumlu (n 5) 156; Ayan N (n 2) 46; Ayar (n 2) 136; Yeğin (n 2) 237-238; Kılınç (n 2) 201; Durmuş (n 2) 59; Ersöz (n 2) 239; Köroğlu (n 2) 113-114; Gözütok (n 6) 54-55.

²⁹ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 116-117; Kılıçoğlu (n 2) 126-127; Akıntürk ve Ateş (n 2) 257; Feyzioğlu (n 6) 315; Tekinay (n 2) 209; Baygın ve Nar (n 2) 310; Özüğür (n 6) 134; Ünlütepe (n 2) 105-106; Kandil (n 2) 57, 61-63; Ayan N (n 2) 47; Kılınç (n 2) 201; Durmuş (n 2) 60-61; Gözütok (n 6) 63; Düğür (n 2) 40-41; Ersöz (n

mahkeme tarafından TMK m. 171 uyarınca ayrılık kararı verilmişse kararda belirtilen ayrılık süresi sona erinceye kadar; boşanma davası açılmış ise davanın devamı süresince; boşanmaya karar verilmesi halinde ise karar kesinleşinceye kadar eşlerin ayrı yaşamaları haklı bir nedene dayanır.³⁰ Ortak konutun haklı bir sebebe dayanılarak terk edildiği ve bu haklı sebepte diğer eşe atfedilebilecek bir kusurun bulunmadığı durumlarda, terk eden eşe karşı da kusurlu bir davranışı bulunmayan ve bu nedenle terk etmiş sayılmayan diğer eşe karşı da TMK m. 164 uyarınca boşanma davası açılamaz.³¹

B. Terkin En Az Altı Ay Devam Etmesi

Terk sebebiyle boşanmaya karar verilebilmesi için ayrılık durumunun en az altı ay sürmesi gerekir.³² Bu sürenin dolmasından önce terke dayalı boşanma davası açılamaz. TMK m. 164/1'e göre, "...ayrılık, en az altı ay sürmüş ve bu durum devam etmekte ve istem üzerine hâkim veya noter tarafından yapılan ihtar sonuçsuz kalmış ise; terk edilen eş, boşanma davası açabilir." Terkin aralıksız devam etmesi gerektiğinden terk eden eşin altı aylık sürenin dolmasından önce ortak konuta dönmesi hâlinde diğer eşin dava açma hakkı sona erer.³³

Terk eden eşin ortak konutu terk edip geri dönmeyi bir alışkanlık hâline getirmesi, sürenin dolmasına kısa bir süre kala konuta dönmesi ve ardından yeniden terk etmesi hâlinde bu davranış, TMK m. 2/2 anlamında hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilerek

2) 239. Kanaatimizce TMK m. 197'nin uygulanabilmesi için aranan, ortak hayat sebebiyle eşlerden birinin kişiliğinin, ekonomik güvenliğinin veya ailenin huzurunun ciddi şekilde tehlikeye düşmesi şartı bakımından, bu tehlikenin diğer eşin kusurlu davranışlarından kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususunda bir ayırım yapılmalıdır. Zira TMK m. 197'nin uygulanmasını gerektiren ciddi tehlike her zaman diğer eşin kusurundan doğmak zorunda değildir; bu nedenle eşlerin bu hükme dayanarak ayrı yaşamaları, kusurdan bağımsız haklı bir sebebe dayanabilir. Bu durumda, haklı sebep diğer eşin kusurlu davranışına dayanmıyorsa, terkten ya da terk etmiş sayılmadan söz edilemeyeceği için eşlerden hiçbirisi TMK m. 164'e göre dava açamaz. Buna karşılık, ortak hayatın eşlerden birinin kişiliğini, ekonomik güvenliğini veya aile huzurunu ciddi şekilde tehlikeye düşürmesi diğer eşin kusurlu davranışından kaynaklanıyor ve bu durum karşı tarafı ortak konutu terk etmeye zorluyorsa, terke zorlayan eşin terk etmiş sayılması gerekir.

³⁰ Feyzioğlu (n 6) 314; Köprülü ve Kaneti (n 7) 158; Tekinay (n 2) 210-211; Ünlütepe (n 2) 106; Özüğür (n 6) 137; Tutumlu (n 5) 156-157; Kandil (n 2) 57-61; Kırmızı (n 7) 399-400; Gözütok (n 6) 58 vd; Düğer (n 2) 41-47; Durmuş (n 2) 60-61. Ayrıca bkz "Aleyhinde boşanma davası açılmış olan eş, dava süresince ayrı yaşamakta ve eve dönmekte haklıdır. Bu süre zarfında Türk Medeni Kanunu'nun 164. maddesi kapsamında bir terkin varlığından ve haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmekten bahsedilemez." Y 2 HD, E 2009/1912, K 2009/5348, T 23.03.2009, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 14.05.2026.

³¹ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 116; Akıntürk ve Ateş (n 2) 257; Feyzioğlu (n 6) 313; Köprülü ve Kaneti (n 7) 158; Ünlütepe (n 2) 105; Ayan N (n 2) 46; Yeğin (n 2) 238; Kılınç (n 2) 201; Durmuş (n 2) 59; Ersöz (n 2) 239; Gözütok (n 6) 58; Düğer (n 2) 39.

³² Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 117; Kılıçoğlu (n 2) 127; Kılıçoğlu (n 5) 13; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 282; Hatemi (n 6) 122; Baygın ve Nar (n 2) 312; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Özüğür (n 6) 134; Ünlütepe (n 2) 108; Petek (n 2) 47; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 117; Kandil (n 2) 67; Ayan N (n 2) 48; Ayar (n 2) 136; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 591; Tutumlu (n 5) 158; Kırmızı (n 7) 398; Durmuş (n 2) 64; Ersöz (n 2) 240; Yeğin (n 2) 238; Parlak Börü, Börü ve Sayın Şahin (n 2) 1243; Köroğlu (n 2) 115; Zorlu (n 2) 24; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 29; Gözütok (n 6) 56; Düğer (n 2) 52; Keskin (n 12) 40.

³³ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 117-118; Kılıçoğlu (n 2) 127-128; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Feyzioğlu (n 6) 316; Velidedeoğlu (n 2) 173-174; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 282; Baygın ve Nar (n 2) 312; Kandil (n 2) 67; Özüğür (n 6) 134-135; Petek (n 2) 47; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 120; Tutumlu (n 5) 159; Ayan N (n 2) 48; Ayar (n 2) 136; Durmuş (n 2) 66; Ersöz (n 2) 240; Köroğlu (n 2) 115-116; Zorlu (n 2) 24; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 29; Gözütok (n 6) 56; Düğer (n 2) 52-53.

boşanma kararı verilebilir.³⁴ Altı aylık sürenin dolmasından sonra terke dayalı boşanma davası açılması bakımından ise herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır.³⁵ Bununla birlikte, terke dayalı boşanma davasının açılabilmesi ve bu sebebe dayanılarak boşanmaya karar verilebilmesi için ayrılık hâlinin hangi ana kadar devam etmesi gerektiği hususunun da değerlendirilmesi gerekir.

Bir görüşe göre, terke dayalı boşanmanın şartları gerçekleştikten sonra terk eden eşin ortak konuta dönmesi veya dönmek istemesi, boşanma kararı verilmesine engel teşkil etmez.³⁶ Bir diğer görüşe göre, eşlerin ayrılık durumunun dava sırasında da devam ettiğini tespit edemeyen hâkim, boşanma davasının reddine karar vermelidir. Ayrıca yargılama sonuçlanmadan önce eşlerin yeniden bir araya gelerek ortak yaşamı sürdürmeye başlamaları durumunda davanın konusu ortadan kalkacağından, boşanma talebinin reddedilmesi gerekir.³⁷ Başka bir görüşe göre ise, terke dayalı boşanma davasının açılabilmesi için terk nedeniyle ortaya çıkan ayrılık hâli dava tarihine kadar kesintisiz şekilde devam etmelidir. Dava açılmadan önce eşlerin kısa süreli bir araya gelişler dışında ortak konutta yeniden birlikte yaşamaya başlamaları, terk sebebine dayanılarak boşanma davası açılmasına engel teşkil eder.³⁸

Kanaatimizce, terke dayalı boşanma davası açılmasının şartları, terk eden eşe gönderilen ihtarın sonuçsuz kalması ve bu eşin hâlen ortak konuta dönmemiş olması halinde tamamlanmış olur. Buna göre, ayrılık durumu, terke dayalı boşanma davasının açıldığı tarihe kadar devam etmelidir. Nitekim TMK m. 164/1’de, ayrılık hâlinin devam etmesi durumunda terk edilen eşin boşanma davası açabileceği düzenlenmiştir. Bu nedenle, terk ihtarının tebliğinden itibaren iki aylık süre içinde veya iki ay geçtikten sonra, ancak henüz boşanma davası açılmadan önce terk eden eşin ortak konuta dönmesi hâlinde, terke dayalı boşanma davası açma hakkı doğmayacaktır. Buna karşılık, terke dayalı boşanma davasının açılmasından sonra terk eden eşin ortak konuta dönmesi ya da dönme yönünde talepte bulunması, kural olarak açılmış davayı etkilemez. Bununla birlikte, davacının davadan feragat etmesi ise mümkündür.

C. Terk Eden Eşe Hâkim veya Noter Aracılığıyla Yapılan İhtara Rağmen Eşin Haklı Bir Sebep Olmaksızın Ortak Konuta Dönmemesi

Terk nedeniyle boşanmaya karar verilebilmesi için terk eden eşe, iki ay içinde ortak konuta dönmesi için ihtar yapılmalı ve buna rağmen eş, haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta

³⁴ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 118; Kılıçoğlu (n 2) 128; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Feyzioğlu (n 6) 316; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 282; Baygın ve Nar (n 2) 312; Özüğür (n 6) 135; Petek (n 2) 47-48; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 120; Tutumlu (n 5) 159; Ayan N (n 2) 48; Durmuş (n 2) 66-67; Ersöz (n 2) 240; Köroğlu (n 2) 116; Düğür (n 2) 53.

³⁵ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 118; Feyzioğlu (n 6) 317; Velidedeoğlu (n 2) 174-175; Birsen (n 2) 267; Ünlütepe (n 2) 108; Petek (n 2) 48; Ayan N (n 2) 48; Tutumlu (n 5) 161; Ayar (n 2) 136; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 595; Berki (n 13) 141; Durmuş (n 2) 65-66; Kandil (n 2) 68.

³⁶ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 120. Benzer yönde görüş için bkz Mustafa Alper Gümüş, ‘Yargıtay 2. ve 4. Hukuk Dairelerinin Aile Hukukuna İlişkin Bir Kısım Kararları Üzerine Düşünceler’ (2007) 6 [1] Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 421, 427-428, <<https://www.jurix.com.tr/article/21047?u=0&c=0>> Erişim Tarihi: 22.05.2026; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 120-121; Kılınç (n 2) 202; Köroğlu (n 2) 121-122.

³⁷ Tekinay (n 2) 211; Petek (n 2) 48.

³⁸ Ayan N (n 2) 48; Kandil (n 2) 67.

dönmemiş olmalıdır.³⁹ Bu şart TMK m. 164/2’de “*Davaya hakkı olan eşin istemi üzerine hâkim veya noter, esası incelemeden yapacağı ihtarda terk eden eşe iki ay içinde ortak konuta dönmesi gerektiği ve dönmemesi hâlinde doğacak sonuçlar hakkında uyarıda bulunur. Bu ihtar gerektiğinde ilân yoluyla yapılır. Ancak, boşanma davası açmak için belirli sürenin dördüncü ayı bitmedikçe ihtar isteminde bulunulamaz ve ihtardan sonra iki ay geçmedikçe dava açılmaz.*” şeklinde ifade edilmiştir. Terke dayalı boşanma davasında ispat yükü kural olarak davacı eşe ait olup davacı, terk olgusunun gerçekleştiğini, ayrılığın kanunda öngörülen süre boyunca devam ettiğini ve davalı eşin usulüne uygun ihtarla rağmen ortak konuta dönmediğini ispat etmekle yükümlüdür.⁴⁰ Davate uymamanın haklı bir sebebe dayandığını ispat yükü ise davalıya aittir.⁴¹ Nitekim terke dayalı boşanma davasının reddi, terkte haklılığın değil, ortak konuta dönmemenin haklı bir sebebe dayandığının ispatlanması hâlinde mümkün olur.⁴²

Ortak konuta dönmemenin haklı sayıldığı hâllere ilişkin Yargıtay uygulamasında çeşitli örneklerle rastlanmaktadır. Bu kapsamda, akıl hastası olan eşin saldırgan davranışları nedeniyle diğer eşin ortak konuta dönmemesinin haklı bir sebebe dayandığı ve bu nedenle terke dayalı boşanma davasının reddedilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁴³ Benzer şekilde, davacı kocanın evin ihtiyaçlarını karşılamaması, aile giderlerine katkıda bulunmaması ve eşine sürekli hakaret etmesi nedeniyle davalı kadının ortak konutu terk etmekte haklı olduğu; ayrıca ayrılık süresi boyunca davacının davranışlarında herhangi bir düzelme olmaması ve davalıya hakaret etmeyi sürdürmesi karşısında, davalı kadının ihtarla rağmen ortak konuta dönmemesinin de haklı kabul edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.⁴⁴ Yine TMK m. 186 uyarınca eşlerin birlikte seçtikleri; TMK m. 188’deki şartların gerçekleşmesi hâlinde eşlerden birinin belirlediği veya TMK m. 195’e göre hâkim tarafından tayin edilen, hallerine uygun, oturmaya elverişli, bağımsız bir konutun bulunmaması, terk eden eşe yapılan ihtarla rağmen ortak konuta dönülmemesini haklı kıldığı sonucuna varılmıştır.⁴⁵ Bunun yanında, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı

³⁹ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 118; Kılıçoğlu (n 2) 128; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258 vd; Feyzioğlu (n 6) 317 vd; Köprülü ve Kaneti (n 7) 162; Tekinay (n 2) 215; Kılıçoğlu (n 5) 13; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 282; Baygın ve Nar (n 2) 312; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Özüğür (n 6) 136-137; Ünlütepe (n 2) 113; Petek (n 2) 48-49; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 117 vd; Ayan S (n 2) 145-146; Ayan N (n 2) 52-53; Ayar (n 2) 136; Durmuş (n 2) 72; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 590; Yeğin (n 2) 240; Kılınç (n 2) 202 vd; Ersöz (n 2) 240; Köroğlu (n 2) 116-122; Zorlu (n 2) 24-25; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 29; Düğer (n 2) 68.

⁴⁰ Parlak Börü, Börü ve Sayın Şahin (n 2) 1244; Özüğür (n 6) 147. “*Terk hukuki sebebine dayalı boşanma davasının kabulü için öncelikle ortak konutu haklı bir neden bulunmadan terk ettiği ileri sürülen eşin; usulüne uygun olarak ortak konuta davet edildiğinin kanıtlanması gerekir.*” Y 2 HD, E 2016/757, K 2017/6588, T 30.05.2017, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026. Benzer karar için bkz Y 2 HD, E 2013/21579, K 2014/11604, T 27.05.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026.

⁴¹ Y 2 HD, E 2014/24006, K 2015/9631, T 07.05.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 06.06.2026; Y 2 HD, E 2014/14197, K 2014/24586, T 03.12.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026; Y 2 HD, E 2013/21288, K 2014/4048, T 27.02.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026; Y 2 HD, E 2017/656, K 2017/8751, T 11.07.2017, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026. Ayrıca bkz Ayan N (n 2) 52; Düğer (n 2) 86.

⁴² Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Baygın ve Nar (n 2) 311; Petek (n 2) 53; Özüğür (n 6) 147; Kılınç (n 2) 202-203; Kırmızı (n 7) 399; Durmuş (n 2) 74.

⁴³ Y 2 HD, E 2016/15881, K 2018/7282, T 05.6.2018, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

⁴⁴ Y 2 HD, E 2023/3318, K 2023/6286, T 19.12.2023, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

⁴⁵ Y 2 HD, E 2005/9764, K 2005/12222, T 19.9.2005, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026; Y 2 HD, E 2008/20693, K 2010/2231, T 10.2.2010, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026; Y 2 HD, E 2010/684, K

Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun⁴⁶ kapsamında verilen koruma tedbiri nedeniyle eşinden ayrı yaşayan kişinin ortak konuta dönmemesinin haklı olduğu ve bu nedenle gönderilen terk ihtarına rağmen ortak konuta dönmemesinin terke dayalı boşanma sebebi oluşturmayaacağı kabul edilmiştir.⁴⁷ Aynı şekilde, davalı eş lehine tedbir nafakasına hükmedilmesinin, davalının ayrı yaşamakta haklı olduğunun mahkeme kararıyla tespit edildiğini gösterdiği; bu nedenle ayrı yaşama hakkının devam ettiği dönemde gönderilen terk ihtarının hukuki sonuç doğurmayacağı belirtilmiştir.⁴⁸ Öte yandan taraflar arasında devam eden ceza davası nedeniyle ayrı yaşayan eşin de ortak konuta dönmekte haklı olduğu vurgulanmıştır.⁴⁹

Terk eden eşin davet edildiği konutun manevi bağımsızlığa sahip olmaması da ortak konuta dönmek için haklı sebep niteliği taşıyabilir. Nitekim şiddet, ağır geçimsizlik veya kişilik haklarına yönelik saldırılar nedeniyle konutun artık yaşanabilir bir aile ortamı niteliğini kaybetmiş olması durumunda, bu konuta dönmeme davranışı haklı sebebe dayanır. Ortak konutun manevi bağımsızlığına ilişkin olarak Yargıtay uygulamasından bazı kararların incelenmesinde fayda bulunmaktadır. Yargıtay tarafından verilen bir kararda, terk eden eşin davet edildiği konutta tarafların ergin olmayan çocuklarının da bulunmasının konutun manevi bağımsızlığını ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir.⁵⁰ Buna karşılık, eşlerden birinin diğerini kendi anne ve babasıyla birlikte yaşadığı konuta davet etmesi hâlinde, bu konutun manevi bağımsızlığının bulunmadığı ve bu nedenle ortak konuta dönmeyen eşin davranışının haklı sebebe dayandığı kabul edilmiştir.⁵¹ Yargıtay ayrıca, davacının anne ve babasının ortak konutta geçici olarak bulunmasının konutun manevi bağımsızlığını ortadan kaldırmayacağını ve bu nedenle davalının ihtarla rağmen ortak konuta dönmekte haklı sayılamayacağını belirtmiştir.⁵² Bununla birlikte, davet edilen konutun bulunduğu binada davacının anne ve babasının oturuyor olmasının, konutun fiziken bağımsız bir bölüm niteliğinde bulunması karşısında, tek başına manevi bağımsızlığı ortadan kaldırmadığı da vurgulanmıştır.⁵³ Öte yandan, davacı eşin yeğeninin uzun süre ortak konutta kalmasının konutun manevi

2011/2020, T 09.02.2011, Lexpera, Erişim Tarihi: 14.05.2026; Y 2 HD, E 2014/19447, K 2015/4228, T 12.03.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 14.05.2026.

⁴⁶ 08.03.2012 tarih ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (RG 20.03.2012/28239)

⁴⁷ Y 2 HD, E 2016/4824, K 2016/8049, T 20.04.2016, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 13.06.2026.

⁴⁸ Y 2 HD, E 2007/15105, K 2007/13923, T 22.10.2007, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 13.06.2026; Y 2 HD, E 2013/16897, K 2013/21099, T 17.09.2013, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 13.06.2026. Benzer karar için bkz Y 2 HD, E 2014/16372, K 2015/66, T 12.01.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 04.02.2022; Y 2 HD, E 2013/21579, K 2014/11604, T 27.05.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 13.06.2026.

⁴⁹ Y 2 HD, E 2015/6658, K 2015/8257, T 22.04.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026.

⁵⁰ Y 2 HD, E 2023/9295, K 2024/6967, T 07.10.2024, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 29.04.2026.

⁵¹ Y 2 HD, E 2009/21525, K 2011/572, T 20.01.2011, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026; Y 2 HD, E 2015/4852, K 2015/19203, T 22.10.2015, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Ayrıca bkz Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 116; Akıntürk ve Ateş (n 2) 257-258; Feyzioğlu (n 6) 314; Velidedeoğlu (n 2) 174; Birsen (n 2) 267; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 280; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 116; Durmuş (n 2) 62; Düğer (n 2) 49-51.

⁵² Y 2 HD, E 2008/19798, K 2010/623, T 18.01.2010, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 20.06.2026.

⁵³ Y 2 HD, E 2014/3925, K 2014/22327, T 11.11.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 20.06.2026. Benzer karar için bkz Y 2 HD, E 2014/25693, K 2015/2069, T 17.02.2015, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

bağımsızlığını zedelediği ifade edilmiştir.⁵⁴ Ayrıca, davacı kocanın ailesinin kadının evden ayrılmasından sonra oğullarıyla birlikte yaşamaya başlamaları ve kendi evlerini satılığa çıkarmaları karşısında, ihtarla davet edilen konutun bağımsızlığını kaybettiği kabul edilmiştir. Bu nedenle davalı kadının ortak konuta dönmekte haklı olduğu ve terke dayalı boşanma davasının reddinin gerektiği belirtilmiştir.⁵⁵

Ortak konutun terki haklı bir nedenle gerçekleşmiş olsa da eşlerin süresiz olarak ayrı yaşama hakkı bulunmaz; makul bir sürenin geçmesiyle bu haklılık ortadan kalkar.⁵⁶ Bu ilke, Yargıtay'ın yerleşik uygulamasında da kabul edilmektedir.⁵⁷ Örneğin, kocanın karısına şiddet uygulamış olmasının kadına sürekli olarak ayrı yaşama hakkı vermediği belirtilmiştir.⁵⁸ Benzer şekilde, terkten önceki dönemde kocanın yakınlarının aynı binada farklı bir dairede oturmaları nedeniyle tarafların evliliğine müdahalede bulunmalarının ve ortak yaşamdan kaynaklanan sorunların, kadının ortak konutu terk etmesini haklı gösterebileceği ancak bu durumun tek başına ihtar üzerine ortak konuta dönmeme hakkı vermeyeceği ifade edilmiştir.⁵⁹ Yine, davalı kadının ortak konuta dönmemesine gerekçe olarak ileri sürdüğü olaylarla davacı koca tarafından gönderilen ihtar tarihi arasında uzun bir süre geçmiş olması nedeniyle bu olayların etkisini yitirdiği sonucuna varılmış; bu sebeple davalı kadının ortak konuta dönmekte haklı olduğunu ispatlayamadığı kabul edilerek davacı kocanın terke dayalı boşanma davasının kabulüne karar verilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.⁶⁰

Terke dayalı boşanma davasında mahkemenin, terk ihtarının geçerliliğini tespit ettikten sonra uyuşmazlığın esasına ilişkin incelemeye başlaması hâlinde, araştırması gereken husus sadece terk eden eşin ortak konuta dönmemesinin haklı bir sebebe dayanıp dayanmadığıyla sınırlı değildir. Bu nedenle YHGK tarafından 2008 ve 2013 yıllarında verilen kararlarda, davalının ortak konutu terk etmeye zorlanıp zorlanmadığı ve buna bağlı olarak davacının dava hakkına sahip olup olmadığı hususlarının yeterince değerlendirilmemesi önemli bir eksiklik olarak görülmektedir.⁶¹ Bunun yanı sıra, Yargıtay 2. HD tarafından verilen bazı kararlarda haklı

⁵⁴ Y 2 HD, E 2020/5375, K 2020/6770, T 22.12.2020, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 20.06.2026.

⁵⁵ Y 2 HD, E 2012/21546, K 2013/7826, T 21.03.2013, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 20.06.2026.

⁵⁶ Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Tekinay (n 2) 210; Ünlütepe (n 2) 107; Petek (n 2) 53; Ayan N (n 2) 47-48; Kılınç (n 2) 202-203; Yeğin (n 2) 238; Durmuş (n 2) 74.

⁵⁷ “Terk sebebiyle boşanma davası açma hakkı, her iki eşe de tanınmış bir haktır; eşlerden birisi terk edilmişse terk edene karşı boşanma davası açabilir. Başlangıçta evi terk etmekte haklı olan eşin bu haklılığı ona süresiz olarak konuta dönmeme hakkını vermez.” Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Benzer karar için bkz Y HGK, E 2012/686, K 2013/67, T 16.01.2013, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026.

⁵⁸ Y 2 HD, E 2023/9295, K 2024/6967, T 07.10.2024, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 28.04.2026. Kanaatimizce, kocanın karısına hem şiddet uygulayıp hem de terke dayalı olarak boşanmayı sağlaması ve bu sayede kusurlu kabul edilen davalı eş lehine tazminat veya nafaka ödemekten kurtulması, davalı kadının mağduriyetine sebep olabilir. Detaylı değerlendirme, aşağıda IV.C ve IV.D başlıkları altında yapılmıştır.

⁵⁹ Y 2 HD, E 2014/25693, K 2015/2069, T 17.02.2015, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

⁶⁰ Y 2 HD, E 2018/3338, K 2019/2172, T 06.03.2019, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 01.05.2026.

⁶¹ “Sonuçta da; ihtar kararı yasaya uygun ve geçerli değilse diğer koşullar incelenmeden salt bu nedenle dava reddedilmeli; ihtar kararının yasaya uygun olması halinde ise, eve haklı sebeple dönmediğini ispat yükünün davalıya ait olduğu da gözetilerek, davanın esasına ilişkin incelemeye geçilmeli; davacının ihtar isteğinde samimi olup olmadığı, davalının da ortak konuta dönmekte haklı olup olmadığı üzerinde durulmalıdır” Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Benzer karar için bkz Y

nedenle ortak konutu terk eden eş tarafından açılan evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına dayalı boşanma davasının, terk ihtarını etkisiz kılmaya yönelik olduğu gerekçesiyle dürüstlük kuralına aykırı bulunarak reddedilmesi, ortak konutu terk etmekte haklı olan eşin mağduriyetine yol açabilmektedir.⁶² Zira ortak konutu terk etmekte haklı olmakla birlikte ortak konuta dönmekte de haklı olduğunu ispatlayamadığı için terke dayalı boşanmaya karar verilen ve bu nedenle tam kusurlu kabul edilen davalı eş lehine tazminat veya nafakaya hükmedilememesi, hakkaniyetle bağdaşmayan sonuçlar doğurabilmektedir.⁶³

YHGK tarafından 2015 yılında verilen bir kararda ise önceki içtihattan ayrılarak farklı bir sonuca ulaşılmıştır. Anılan kararda, terke zorlanan eşin kendisine tebliğ edilen “eve dön” ihtarından sonra evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma davası açmasının dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmediği kabul edilmiştir. Ayrıca, taraf sıfatı bulunmayan bir kişinin açtığı davada uyuşmazlığın esasına girilemeyeceği ve davanın sıfat yokluğu nedeniyle reddedilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁶⁴

YHGK tarafından 2020 yılında verilen bir kararda ise, yerel mahkemenin gerekçesinde davacı eşin diğer eş i terke zorlayan taraf olduğunun belirtilmesine rağmen, hüküm fıkrasında davacının TMK m. 164 uyarınca açtığı terke dayalı boşanma davasının kabul edildiği; böylece gerekçe ile hüküm arasında çelişki yarattığı vurgulanmıştır. Kararda, TMK m. 164 uyarınca boşanma davasını yalnızca terk edilen eşin açabileceğine dikkat çekilerek, dava hakkının bulunmadığı kabul edilen davacı lehine hüküm kurulmasının 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun⁶⁵ (HMK) 297/2 hükmüne aykırı olduğu ifade edilmiştir.⁶⁶ Benzer şekilde, YHGK tarafından 2020 yılında verilen bir başka kararda, diğer eş i ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmelerini engelleyen eşin “terk etmiş sayılan eş” olduğu belirtilmiş; bu eş tarafından açılan terke dayalı boşanma davasının taraf sıfatı bulunmadığından reddedilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, ortak konutu terk etmeye zorlanan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmeleri engellenen eşin terke dayalı boşanma davası açma hakkına sahip olduğu ve bu nedenle terk etmiş sayılan eş e ihtar gönderebileceği belirtilmiştir.⁶⁷

HGK, E 2012/686, K 2013/67, T 16.01.2013, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026.

⁶² Kendisine gönderilen ihtarın tebliğinden sonra terk etmekte haklı olduğu iddiasıyla eşine karşı evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayanarak boşanma davası açmasının, terke dayalı boşanma davasını sonuçsuz bırakmaya yönelik olduğu ve bu nedenle dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiği yönündeki kararlar için bkz Y 2 HD, E 2014/25693, K 2015/2069, T 17.02.2015, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026; Y 2 HD, E 2014/11341, K 2014/22378, T 12.11.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 12.05.2026.

⁶³ Kılınç (n 2) 203.

⁶⁴ Y HGK, E 2013/1688, K 2015/1032, T 13.03.2015, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026. Kılınç, kararın yerleşik içtihat haline gelmesi durumunda terke dayalı boşanma davalarında ortaya çıkan adalete aykırı durumun önlenilebileceğini ifade etmektedir. Yazarın karar hakkındaki detaylı değerlendirmesi için bkz Kılınç (n 2) 206-209. Durmuş’a göre, Yargıtay’ın söz konusu değerlendirmesi öncekilere göre daha isabetli olmakla birlikte, geri dönmeyen eşin ispat yükü altına sokulması yerine hâkimin dürüstlük kuralı çerçevesinde somut olayın özelliklerini değerlendirerek karar vermesi daha uygun olacaktır. Bkz Durmuş (n 2) 75.

⁶⁵ 12.01.2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (RG 04.02.2011/27836)

⁶⁶ Y HGK, E 2017/2289, K 2020/939, T 25.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026.

⁶⁷ Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026.

II. TERK İHTARININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Uyuşmazlığın esasını incelenmeksizin ihtarın yapılacağını öngören düzenleme, TMK m. 164'ten farklı olarak mülga 743 sayılı TMK m. 132'de yer almamıştır. Bu nedenle, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu (YİBHKG) tarafından 1957 yılında verilen İçtihadı Birleştirme Kararı'na (İBK) kadar terk ihtarı, bir dava biçiminde gerçekleştirilmiştir. Anılan kararda, terk eden eşe yapılacak ihtarın, bağımsız bir yargısal sonuç doğurmayan ve boşanma davası açılmadan önce yerine getirilmesi gereken bir işlem niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Kararda ayrıca ihtar talebinin hâkime uyuşmazlığın esasını inceleme yetkisi vermediği; ihtarın kanuna uygun şekilde yapılıp yapılmadığını inceleme yetkisinin ise terke dayalı boşanma davasına bakan hâkime ait olduğu vurgulanmıştır. YİBHKG, ihtar kararının nihai karar niteliği taşıyamaması nedeniyle bu karara karşı doğrudan temyiz yoluna başvurulamayacağını, ancak ihtarın hukuka uygunluğunun boşanma davası sonucunda verilecek nihai hükümle birlikte temyiz incelemesine konu olabileceğini de belirtmiştir.⁶⁸ Bununla birlikte Yargıtay 2. HD tarafından 1982 yılında verilen bir kararda, 1957 tarihli İBK'de yalnızca ihtarın yapılmasına ilişkin kararlar bakımından temyiz yolunun kapalı olduğunun kabul edildiği; bu nedenle ihtar isteminin reddine ilişkin kararlara karşı temyiz yoluna başvurulmasının mümkün olduğu ifade edilmiştir.⁶⁹

YHGK tarafından 2008 ve 2013 yıllarında verilen kararlarda, mahkeme tarafından verilen ihtar kararının bir dava niteliği taşımadığı, terke dayalı boşanma davasının açılması bakımından bir ön koşul ve bu anlamda dava şartı niteliğinde olduğu; ihtar talebinin mahkemeye uyuşmazlığın esasına girme yetkisi vermediği ve ihtarın yapılmasına ilişkin kararın temyiz edilemeyeceği belirtilmiştir.⁷⁰ Anayasa Mahkemesi (AYM) tarafından 2012 yılında verilen bir kararda da benzer ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.⁷¹ Her ne kadar söz konusu kararlar mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu⁷² (HUMK) döneminde ve istinaf sisteminin bulunmadığı bir dönemde verilmiş olsa da kararların dayandığı gerekçe ihtar kararının nihai hüküm niteliği taşıyamaması ve uyuşmazlığın esasını çözmemesi olduğundan, aynı yaklaşımın günümüzde istinaf kanun yolu bakımından da geçerliliğini koruduğu söylenebilir. Buna göre, hâkim tarafından verilen terk ihtarı kararına karşı kural olarak istinaf

⁶⁸ Y İBHKG, E 1956/10, K 1957/1, T 27.03.1957, Lexpera, Erişim Tarihi: 24.05.2026.

⁶⁹ Y 2 HD, E 1982/2646, K 1982/3012, T 01.04.1982, Lexpera, Erişim Tarihi: 24.05.2026.

⁷⁰ Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026; Y HGK, E 2012/686, K 2013/67, T 16.01.2013, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026. Terk ihtarının hukuki niteliği hakkında bilgi için bkz Akıntürk ve Ateş (n 2) 257-258; Velidedeoğlu (n 2) 174; Birsen (n 2) 267; Petek (n 2) 52-53; Kandil (n 2) 73; Ayan S (n 2) 146; Ayan N (n 2) 51; Durmuş (n 2) 67; Köroğlu (n 2) 117; Zorlu (n 2) 24; Gözütok (n 6) 70 vd

⁷¹ “Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi, terk sebebiyle boşanma davasında bir dava şartı olup, dava açılmadan ve işin esasını incelenmeksizin yapılan, bağımsız bir yargısal sonuç doğurmayan ve yetkili makamlar eliyle terk eden eşe ortak konuta dönmesi çağrısı ile terkin sonuçlarının hatırlatılmasını içeren bir bildirim niteliğindedir.” AYM, E 2011/64, K 2012/168, T 01.11.2012, Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, Erişim Tarihi: 21.06.2026.

⁷² 18.06.1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (RG 02,03,04.07.1927/622, 623, 624)

yoluna başvurulamaz. İhtarın kanuna uygun olup olmadığı ise terke dayalı boşanma davasında uyuşmazlığın esası incelenirken değerlendirilir.⁷³

Terk ihtarının, hâkim yanında noterler tarafından da yapılabilmesine imkân tanıyan 2011 tarihli değişiklik sonrasında, ihtar işleminin dava niteliği taşıdığından savunulabilmesi artık mümkün görünmemektedir. İhtar bulunmaksızın terkin hukukî sonuç doğurmayacağı kabul edildiğinde, boşanma sebebinin ihtarla tamamlandığı sonucuna ulaşılacak olup, bu durumda ihtar maddi hukuk bakımından kurucu unsur niteliği taşıyacaktır. Buna karşılık, terkin ihtardan bağımsız olarak gerçekleştiği ve ihtarın yalnızca terke dayalı boşanma davasının açılabilmesi için öngörülen usulî bir ön koşul olduğu kabul edilirse, ihtarın dava şartı niteliği taşıdığı sonucuna varılacaktır. Kanaatimizce, terk ihtarını hem maddi hem de usulî yönler taşımaktadır. Nitekim terke dayalı boşanmaya karar verilebilmesi için, terk eden eşe kanunda öngörülen koşullara uygun bir terk ihtarını gönderilmiş olmalıdır. Bununla birlikte, ihtarın geçerliliği yalnızca şekli ve usulî koşulların sağlanmasına bağlı değildir. Zira ihtarın geçerli kabul edilebilmesi bakımından ihtarın bulunan eşin samimi olması da aranmakta; samimiyetin bulunmaması ise ihtarın geçersiz sayılması sonucunu doğurmaktadır. Bu durum, terk ihtarının aynı zamanda maddi bir boyuta sahip olduğunu göstermektedir. Kaldı ki, YHGK kararında da belirtildiği üzere, ihtarın samimi olup olmadığı, uyuşmazlığın esasına girilmek suretiyle değerlendirme konusu yapılmaktadır.⁷⁴ Dolayısıyla, uyuşmazlığın esasının incelenmesi sonucunda, ihtarın samimi bir birlikte yaşama iradesine dayanmadığı gerekçesiyle geçersiz olduğuna hükmedilebilmesi mümkündür. Açıklanan nedenlerle, terk ihtarının hukukî niteliğinin yalnızca maddi hukuk veya usul hukuku perspektifinden ele alınması yeterli olmayıp, karma görüş doğrultusunda değerlendirilmesi daha isabetli bir yaklaşım olarak görülmektedir.

III. TERK İHTARININ GEÇERLİLİK ŞARTLARI

Terk ihtarının sonuç doğurabilmesi için bazı şekli ve maddi koşulların gerçekleşmesi gerekir. Bu şartlar, YHGK tarafından “*ihtar kararında ve ekinde bulunması gereken biçimsel koşullar ile işin esasına ilişkin unsurların tamlığı*” şeklinde ifade edilmiştir.⁷⁵

A. Terk İhtarının Şekli Koşulları

1. Terk İhtarının Hâkim veya Noter Aracılığıyla Yapılması

Ortak konuta dönmesi amacıyla terk eden eşe yapılacak ihtarın hâkim veya noter aracılığıyla gerçekleştirilmesi gerekir.⁷⁶ İhtar kararı dava niteliği taşımadığından, noter yerine

⁷³ Nitekim 12.01.2011 tarihli 6100 sayılı HMK m. 341/1-a’da, ilk derece mahkemelerinin verdikleri nihai kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir.

⁷⁴ “Sonuçta da; ihtar kararı yasaya uygun ve geçerli değilse diğer koşullar incelenmeden salt bu nedenle dava reddedilmeli; ihtar kararının yasaya uygun olması halinde ise, eve haklı sebeple dönmediğini ispat yükünün davalıya ait olduğu da gözetilerek, davanın esasına ilişkin incelemeye geçilmeli; davacının ihtar isteğinde samimi olup olmadığı, davalının da ortak konuta dönmekte haklı olup olmadığı üzerinde durulmalıdır.” Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

⁷⁵ Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 15.05.2026; Y HGK, E 2012/686, K 2013/67, T 16.01.2013, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026.

⁷⁶ Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) 118; Kılıçoğlu (n 2) 130; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Zevkliler, Cumalıoğlu ve

mahkemeye başvurulmak istenmesi hâlinde yetki kurallarına bağlı olmaksızın herhangi bir aile mahkemesinden terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi talep edilebilir.⁷⁷ TMK m. 164/2, c. 1'e göre, *"Davaya hakkı olan eşin istemi üzerine hâkim veya noter, esası incelemeden yapacağı ihtarda terk eden eşe iki ay içinde ortak konuta dönmesi gerektiği ve dönmemesi hâlinde doğacak sonuçlar hakkında uyarıda bulunur."* Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 7. maddesinde ise, *"Noter, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 164 üncü maddesinde düzenlenen terk nedenine dayalı boşanma davasının ön koşulu olan terk ihtarının yapılmasını talep eden eşin istemi üzerine ihtarname düzenler. İhtar, dava şartları incelenmeksizin yapılır"* hükmüne yer verilmiştir.⁷⁸

İlk olarak belirtilmelidir ki TMK m. 164/2'deki açık düzenleme karşısında hâkim veya noterin, başvuru üzerine terkin şartlarının oluşup oluşmadığını incelemeksizin doğrudan terk eden eşe ihtar göndermekle yükümlü olduğu kabul edilmelidir. Zira ihtar talebi, hâkime ya da notere uyuşmazlığın esasına girme yetkisi tanımamaktadır. Bu nedenle ihtarın haklı olup olmadığı, boşanma davası sırasında değerlendirilecektir.⁷⁹ Nitekim YHGK tarafından verilen bir kararda, *"Ortak konuta dönmesi istenen eşe mahkeme kanalıyla tebliği gereken bu "ihtar kararı" bir dava olmadığı için; ihtar gönderilmesi istenen mahkeme; olayın esasını, isteği haklı ya da haksızlığını vs. incelemeden ihtar kararı vermekle yükümlüdür ve bu karar temyiz edilemez"* denilmek suretiyle aynı husus vurgulanmıştır.⁸⁰

İkinci olarak ise terk ihtarının yapılabilmesi için terk eyleminin üzerinden dört aylık sürenin geçmiş olması gerektiğinden, başvuru üzerine hâkim veya noterin bu hususu inceleyip incelemeyeceği hususu üzerinde durulmalıdır. Öğretide, ihtar gönderilmesi talebiyle yapılan başvuru üzerine hâkim veya noterin dört aylık sürenin geçip geçmediğini incelemesinin ardından ihtarın gönderilmesi gerektiği görüşünü savunan yazarlar bulunmaktadır.⁸¹

Acabey (n 2) 282; Hatemi (n 6) 122; Baygın ve Nar (n 2) 312-313; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Ünlütepe (n 2) 108; Petek (n 2) 49; Özüğür (n 6) 135; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 117; Kılınç (n 2) 201-202; Ayar (n 2) 136-137; Durmuş (n 2) 68; Ersöz (n 2) 240; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 592; Kırmızı (n 7) 398-399; Düğer (n 2) 59; Zorlu (n 2) 24-25; Köroğlu (n 2) 116-117. TMK m. 164'te 6217 sayılı Kanun'la değişiklik yapılmadan önce, ihtar ancak hâkim tarafından yapılabilmekteydi. Buna karşılık 31.03.2011 tarihli ve 6217 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle, TMK m. 164/1 ve 164/2'de bulunan "hâkim" ibarelerinden sonra gelmek üzere "veya noter" ibareleri eklenmiştir.

⁷⁷ Akıntürk ve Ateş (n 2) 259; Kılıçoğlu (n 2) 130; Köprülü ve Kaneti (n 7) 163; Ünlütepe (n 2) 108; Petek (n 2) 52; Özüğür (n 6) 151; Tutumlu (n 5) 165; Kandil (n 2) 96; Ayan S (n 2) 146; Ayan N (n 2) 49; Kırmızı (n 7) 399; Durmuş (n 2) 69; Yeğin (n 2) 239; Köroğlu (n 2) 117.

⁷⁸ Anılan Yönetmelik'in 2. maddesine göre, *"Bu Yönetmelik; nüfus kayıtlarının yeterli olduğu, yargılamanın gerekmediği veya talep edenin yabancı olmadığı hallerde mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinin mahkemeler yanında noterliklerce yapılabilmesine ilişkin usul ve esasları kapsar."* Bu nedenle öngörülen şartlardan birinin bulunmaması halinde noterler tarafından ihtar çekilemez. Bkz Köroğlu (n 2) 122.

⁷⁹ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 118; Oğuzman ve Dural (n 7) 121; Kılıçoğlu (n 2) 130; Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Feyzioğlu (n 6) 318; Köprülü ve Kaneti (n 7) 160; Baygın ve Nar (n 2) 314; Petek (n 2) 51-52; Özüğür (n 6) 136; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 118; Tutumlu (n 5) 174; Kandil (n 2) 93; Ayan S (n 2) 146; Kılınç (n 2) 202; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 592; Durmuş (n 2) 68; Köseoğlu ve Kocaağa (n 7) 30; Gözütok (n 6) 73.

⁸⁰ Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 15.05.2026.

⁸¹ Tekinay (n 2) 212-213; Feyzioğlu (n 6) 318; Oğuzman ve Dural (n 7) 121; Kandil (n 2) 79; Durmuş (n 2) 68;

Kanaatimizce ise ihtar kararı bir dava niteliği taşımadığından, dört aylık sürenin geçip geçmediği hususu ancak TMK m. 164 uyarınca açılacak terke dayalı boşanma davasında incelenmelidir. Zira terk eyleminin üzerinden dört ay geçmiş olması, terke dayalı boşanma davası bakımından bir dava şartı niteliği taşımaktadır.⁸² Bu nedenle, ihtarın gönderilebilmesi için gerekli sürenin dolup dolmadığı araştırılmaksızın, dava hakkına sahip eşin başvurusu üzerine terk eden eşe ihtar gönderilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim boşanma davası açmayı düşünmeyen, ancak ortak konutu terk eden eşinin geri dönmesini sağlamak isteyen eşe de terke dayalı boşanma davasından bağımsız olarak ihtar gönderilmesini talep etme imkânı tanınmalıdır. Bu durumda terk ihtarının terke dayalı boşanma davasının ön koşulu olma niteliğinden ziyade evlilik birliğinin korunmasına yönelik işlevi ön plana çıkacaktır. Dolayısıyla doktrinde yer alan bir görüşte savunulduğu gibi terk ihtarının sadece noterler tarafından gönderilmesi, usul ekonomisi ilkesi bakımından daha uygun olacaktır.⁸³

2. Tebligatın Usulüne Uygun Yapılması

Terk ihtarının TMK m. 164/2 uyarınca hâkim veya noter aracılığıyla gerçekleştirilmesi gerektiğinden ihtarın sıradan elektronik iletişim araçlarıyla (e-posta, SMS, anlık mesajlaşma uygulamaları vb.) yapılması mümkün değildir. Bununla birlikte, terk ihtarının muhabata ulaştırılması bakımından uygulanacak usulün ayrıca değerlendirilmesi gerekir. 11.02.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun⁸⁴ (TK) 1. maddesine göre, kazaî merciler ile noterler tarafından yapılacak elektronik ortam dâhil tüm tebligatlar, TK hükümlerine ve Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT) veya memur vasıtasıyla yapılır.⁸⁵ Nitekim söz konusu makam ve merciler, TK m. 7/a ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği⁸⁶ (ETY) m. 1-2 hükümleri kapsamında elektronik tebligat çıkarmaya da yetkilidir.⁸⁷ Bu nedenle, gerekli koşulların varlığı hâlinde, hâkim veya noter tarafından düzenlenen terk ihtarının resmî elektronik tebligat usulüyle tebliğ edilmesinin mümkün olduğu

Düğer (n 2) 57. Aksi yönde görüş için bkz Baygın ve Nar (n 2) 313; Tutumlu (n 5) 174.

⁸² Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Ünlütepe (n 2) 114; Ayan S (n 2) 147; Özüğür (n 6) 150; Tutumlu (n 5) 160; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 590; Kırmızı (n 7) 400; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 30; Kandil (n 2) 68-69; Gözütok (n 6) 76.

⁸³ Düğer (n 2) 58.

⁸⁴ 11.02.1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu (RG 19.02.1959/10139)

⁸⁵ Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 9: “*Terk eden eşe ihtar 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.*”

⁸⁶ 29033 sayılı Elektronik Tebligat Yönetmeliği (RG 06.12.2018/30617)

⁸⁷ Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve S. Hilal Üçüncü, *Temel Hukuk Dizisi Tebligat Hukuku (Thd)* (7. bs Seçkin Yayıncılık 2024) 63-64; Hakan Albayrak, ‘Mukayeseli Hukuk ve Yargı Kararları Işığında Elektronik Tebligatın Yapılmış Sayıldığı Tarih’ (2021) 29 [3] Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2415, 2418 <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1741923>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Levent Börü, ‘Elektronik Tebligat’ (2020) 10 [1] Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 184, 198, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1111168>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Taner Emre Yardımcı, ‘Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat’ (2019) 77 [3] Ankara Barosu Dergisi 3, 6-7, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/865380>> Erişim Tarihi: 01.07.2026; Fatih Tahiroğlu, ‘Tebligat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebligat Çıkarmaya Yetkili Merciler’ (2016) 74 [1] İstanbul Hukuk Mecmuası 389, 389-395, <<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/292221>> Erişim Tarihi: 01.07.2026.

kabul edilmelidir. TK m. 7/a-2 ve ETY m. 5/2 uyarınca gerçek kişilere talepleri halinde elektronik tebligat adresi verilmesi durumunda tebligatın elektronik yolla yapılmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir.⁸⁸ TK m. 7/a'ya göre, elektronik tebligatın yapılabilmesi amacıyla PTT tarafından Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) kurulmuştur. Bu çerçevede, elektronik tebligatın gönderilmesine ve iletilmesine yetkili tek kuruluş PTT'dir.⁸⁹ Bununla birlikte TMK m. 164/2, c. 2 uyarınca, terk eden eşin adresinin bilinmemesi durumunda terk ihtarının gerektiğinde ilan yoluyla yapılacağı düzenlenmiştir.⁹⁰

Terk ihtarının geçerliliği, TK hükümlerine uygun şekilde tebliğ edilmesine bağlıdır.⁹¹ Aksi hâlde ihtar geçersiz sayılır. Nitekim Yargıtay uygulamasında, terk ihtarının kanunda öngörülen tebligat koşullarına uygun olarak yapılmaması nedeniyle geçersiz kabul edildiği çeşitli kararlara rastlanmaktadır. Yargıtay tarafından, terk ihtarını içeren tebligat evrakında tebliği yapan memurun ad ve soyadının bulunmaması nedeniyle tebligatın usulüne uygun olmadığı kabul edilmiş; bu nedenle geçerli bir ihtarın varlığından söz edilemeyeceği belirtilerek terke dayalı boşanma davasının reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.⁹² Yine başka bir kararda, terk ihtarına ilişkin dosyada ihtar kararının ihtar edilen eşe tebliğ edildiğini gösteren belgenin bulunmaması hâlinde, ihtarın usulüne uygun tebliğ edilip edilmediğinin ve davanın süresinde açılıp açılmadığının tespit edilemeyeceği; bu nedenle tebliğ belgesinin dosyaya kazandırılması veya bu belgenin bulunamaması halinde tebliğ tarihinin posta idaresinden araştırılması gerektiği belirtilmiştir.⁹³ Farklı bir kararda ise tebliğ memuru tarafından TK m. 21 uyarınca yapılan tebligatın, davalının yerleşim yerinin bağlı bulunduğu mahalle muhtarı yerine farklı bir mahalle muhtarına teslim edilmesinin usulüne uygun bir ihtar tebliği niteliği taşımadığı vurgulanmıştır.⁹⁴

⁸⁸ Murat Atalı ve İbrahim Ermenek, *Temel Hukuk Dizisi Medeni Usul Hukuku (Thd)* (7. bs Seçkin Yayıncılık 2025) 170-171; Ahmet Cemal Ruhi ve Canan Ruhi, *Tebliğat Hukuku* (14. bs Seçkin Yayıncılık 2024) 109, 120; Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 87) 69-70; Albayrak (n 87) 2418; Gökhan Taneri, *Alfabetik Tebligat Hukuku ve Usulsüz Tebliğ* (Adalet Yayınevi 2024) 269; Börü (n 87) 201-202; Yardımcı (n 87) 10.

⁸⁹ Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 87) 59; Albayrak (n 87) 2419-2420; Ruhi ve Ruhi (n 88) 110; Taneri (n 88) 268; Börü (n 87) 199.

⁹⁰ Akıntürk ve Ateş (n 2) 258-259; Feyzioğlu (n 6) 321; Velidedeoğlu (n 2) 174; Birsan (n 2) 267; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 282-283; Baygın ve Nar (n 2) 312; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225; Başpınar (n 5) 84; Petek (n 2) 52; Özüğür (n 6) 135; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 117; Tutumlu (n 5) 170; Kandil (n 2) 94; Ayan N (n 2) 51; Ayar (n 2) 137; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 593; Kırmızı (n 7) 399; Kılınç (n 2) 202; Durmuş (n 2) 71-72; Gözütok (n 6) 88; Ersöz (n 2) 240. İlanen tebligat hakkında detaylı bilgi için bkz Hakan Albayrak ve Recep Akcan, *Tebliğat Hukuku* (3. bs Seçkin Yayıncılık 2016) 56-62; Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 87) 51-56; Taneri (n 88) 382-386; Ruhi ve Ruhi (n 88) 755 vd

⁹¹ Buna karşılık, TK m. 32 uyarınca usulsüz tebligata rağmen muhatabın tebligatı öğrenmesi hâlinde tebligat geçerli sayılır. Bu durumda, muhatabın tebligatı öğrendiğini beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi olarak kabul edilir. Bkz Atalı ve Ermenek (n 88) 170; Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 87) 84; Albayrak ve Akcan (n 90) 175; Ruhi ve Ruhi (n 88) 122; Taneri (n 88) 24.

⁹² Y 2 HD, E 2016/757, K 2017/6588, T 30.05.2017, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026.

⁹³ Y 2 HD, E 2016/19341, K 2018/8690, T 05.07.2018, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026. Benzer karar için bkz Y 2 HD, E 2016/8915, K 2017/14511, T 13.12.2017, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026.

⁹⁴ Y 2 HD, E 2013/21579, K 2014/11604, T 27.05.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026.

3. Terk İhtarının Terkten İtibaren Dördüncü Ayın Dolmasından Sonra Yapılması

Terk ihtarının yapılması, terkin dördüncü ayının dolmasından itibaren talep edilebilir.⁹⁵ Terkin en az altı aydır devam etmesi arandığı için bu sürenin dört ayı ihtardan önce, iki ayı ise ihtardan sonra geçmesi gereken asgari süreleri ifade eder. Bununla birlikte ihtarın, terkin dördüncü ayından sonra olmak kaydıyla daha sonraki herhangi bir zamanda yapılması mümkündür. Ancak terke dayalı boşanma davası açılabilmesi için yine terk eden eşe iki aylık bir süre verilmesi gerekir.⁹⁶

İhtar, dört aylık kanuni süre dolmadan çekilecek olursa geçersiz olur.⁹⁷ Bu süre dava şartı niteliği taşıdığı ve kamu düzenini ilgilendirdiği için boşanma davasına bakan hâkim ihtarın çekilmesinde bu süreye uyulup uyulmadığını kendiliğinden dikkate almalıdır.⁹⁸ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun⁹⁹ (TBK) 93. maddesi, dört aylık sürenin belirlenmesinde uygulanmaz. Zira bu süre, eşin ortak konut dışında geçireceği asgari ve kesin bir süre niteliğindedir. Bu nedenle tüm tatil günleri süreye dâhildir ve sürenin son gününün tatile rastlaması halinde herhangi bir uzama söz konusu olmaz.¹⁰⁰

Öngörülen dört aylık sürenin başlangıcı, terk tarihidir. Çünkü TMK m. 164/2, c. 3'te, *"...boşanma davası açmak için belirli sürenin dördüncü ayı bitmedikçe ihtar isteminde bulunulamaz..."* hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla söz konusu süre; eşlerden birinin evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla ortak konutu terk ettiği, ortak konutu haklı bir sebeple terk etmiş olmakla birlikte bu sebebin sonradan ortadan kalktığı, diğer eşin ortak konutu terk etmeye zorlaması nedeniyle eşin konuttan ayrıldığı veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesinin engellendiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Bununla birlikte, terk eden eşe ihtar gönderilebilmesi için geçmesi gereken dört aylık sürenin başlangıç tarihinin belirlenmesi bakımından, uygulamada ortaya çıkan ve Yargıtay kararlarına konu olan bazı durumların ayrıca incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

Boşanma davası devam ettiği sürece eşler ayrı yaşama hakkına sahip olduklarından ortak konut dışında bulunmaları terk niteliği taşımaz.¹⁰¹ Bu nedenle daha önce açılmış bir

⁹⁵ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 118; Kılıçoğlu (n 2) 128; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Zevkililer, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 283; Hatemi (n 6) 122; Baygın ve Nar (n 2) 313; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 225-226; Ünlütepe (n 2) 109; Başpınar (n 5) 84; Petek (n 2) 51; Özüğür (n 6) 141; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 117; Kandil (n 2) 78; Ayar (n 2) 137; Ayan S (n 2) 146; Ayan N (n 2) 49; Kırmızı (n 7) 398; Yeğin (n 2) 239; Kılınç (n 2) 201-202; Durmuş (n 2) 69; Ersöz (n 2) 240; Zorlu (n 2) 25; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 29; Gözütok (n 6) 76; Düğer (n 2) 57, 68; Keskin (n 12) 40.

⁹⁶ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 118; Ayar (n 2) 137; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 591; Köroğlu (n 2) 121.

⁹⁷ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 119; Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Ayan S (n 2) 146-147; Ayan N (n 2) 49; Tutumlu (n 5) 160; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 117; Gözütok (n 6) 76. Y 2 HD, E 2016/1616, K 2017/7101, T 08.06.2017, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.05.2026.

⁹⁸ Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Ünlütepe (n 2) 114; Ayan S (n 2) 147; Özüğür (n 6) 150; Tutumlu (n 5) 160; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 590; Kırmızı (n 7) 400; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 30; Kandil (n 2) 68-69; Gözütok (n 6) 76.

⁹⁹ 11.01.2011 tarih ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (RG 04.02.2011/27836)

¹⁰⁰ Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Petek (n 2) 51; Özüğür (n 6) 141; Ayan N (n 2) 49; Köroğlu (n 2) 120.

¹⁰¹ Y 2 HD, E 2009/1912, K 2009/5348, T 23.03.2009, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 14.05.2026.

boşanma davasının reddedilmesine rağmen ortak konuta dönmeyen eşe ihtar gönderilebilmesi için gerekli olan dört aylık sürenin başlangıcının tespit edilmesi gerekir. Yargıtay tarafından verilen bir kararda, boşanma davasının reddedilmesiyle birlikte ayrı yaşama hakkı sona ereceği için ortak konuttan ayrı yaşayan eşe ihtar gönderilebilmesi için gerekli olan dört aylık sürenin, ret kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı ifade edilmiştir.¹⁰² Diğer yandan başka bir kararda, eşinin rızasıyla baba evine giden eşin daha sonra ortak konuta dönmeyeceğini bildirmesi hâlinde, dört aylık sürenin başlangıcı bakımından baba evine gittiği tarihin değil, ortak hayata dönmeme iradesini diğer eşe açıkladığı tarihin esas alınması gerektiği belirtilmiştir. Nitekim bu durumda terk olgusunun, eşin ortak yaşamı sürdürmeme iradesini ortaya koyduğu anda gerçekleşeceği kabul edilmiştir.¹⁰³

Yargıtay'ın bir kararında, boşanma davasının takip edilmemesi nedeniyle açılmamış sayılmasına karar verilmesi hâlinde eşlerin ayrı yaşama hakkının, davanın kanunen açılmamış sayıldığı tarihte sona ereceği dile getirilmiştir. HMK m. 150/5 uyarınca, işlemden kaldırıldığı tarihten itibaren üç ay içinde yenilenmeyen davaların bu sürenin dolduğu tarihte açılmamış sayılacağı ve eşlerin ayrı yaşama hakkının da bu tarihte sona ereceği kabul edilerek, ortak konuta dönmeyen eşe gönderilecek ihtar bakımından öngörülen dört aylık sürenin hesaplanmasında söz konusu tarihin esas alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.¹⁰⁴

Yargıtay'ın bir başka değerlendirmesine göre, terk eden eşe ortak konuta dönmesi için ihtar gönderilmesinin ardından ikinci bir ihtar üzerine terke dayalı boşanma davası açılmak istenmesi halinde dört aylık süre, ilk ihtarın terk eden eşe tebliğinden itibaren iki ayın tamamlanmasından sonra işlemeye başlar. Çünkü iki ay içinde herhangi bir gün ortak konuta dönebilecek olan davalının bu süre içinde ortak konuttan ayrı bulunması, haksız sayılmaz. Tebliğden itibaren iki ayın geçmesine rağmen ortak konuta dönmeyen eş terk etmiş sayıldığından, ikinci ihtarın çekilebilmesi için iki ayın tamamlanmasından itibaren yeni bir dört aylık sürenin geçmesi gerekir. Bu süre geçmeden çekilen ihtar geçersiz olup TMK m. 164 anlamında boşanmaya esas teşkil etmez.¹⁰⁵

Yargıtay tarafından hükme bağlanan bir diğer uyuşmazlıkta, davalı eş lehine tedbir nafakasına hükmedilmesinin, davalının ayrı yaşamakta haklı olduğunun mahkeme kararıyla tespit edilmesi anlamına geldiği; bu nedenle davalının ayrı yaşama hakkının devam ettiği dönemde davacı tarafından gönderilen terk ihtarının hukuki sonuç doğurmayacağı belirtilmiştir.¹⁰⁶ Başka bir kararda ise davalı kadın lehine dava tarihinden itibaren tedbir nafakasına hükmedilmesi durumunda, ayrı yaşama hakkının dava tarihi itibarıyla hükmen tespit edilmiş sayılacağı; bu nedenle, bu tarihten itibaren dört ay geçmeden davalı kadına terk ihtar

¹⁰² Y 2 HD, E 2009/1912, K 2009/5348, T 23.03.2009, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 14.05.2026. Benzer karar için bkz Y 2 HD, E 2008/15476, K 2009/1541, T 05.2.2009, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Ayrıca bkz Ünlütepe (n 2) 110.

¹⁰³ Y 2 HD, E 2013/4114, K 2013/7662, T 20.03.2013, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 14.06.2026.

¹⁰⁴ Y 2 HD, E 2007/2099, K 2007/15744, T 14.11.2007, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

¹⁰⁵ Y 2 HD, E 2011/9395, K 2011/10061, T 08.06.2011, Lexpera, Erişim Tarihi: 29.04.2026.

¹⁰⁶ Y 2 HD, E 2007/15105, K 2007/13923, T 22.10.2007, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 13.06.2026.

gönderilmesinin istenemeyeceği kabul edilmiştir.¹⁰⁷ Bununla birlikte Yargıtay'ın bu kararına benzer nitelikteki başka bir kararında yer alan karşı oy yazısında, nafaka kararıyla davalı eşin ayrı yaşamakta haklı olduğunun hükmen tespit edildiği, bu nedenle davalı eşe gönderilen ihtarla rağmen ortak hayatın haklı bir sebep olmaksızın yeniden kurulmaktan kaçınıldığı tarihte diğer eşin terk edilmiş sayılacağı ve terke dayalı boşanma davası bakımından gerekli olan dört aylık sürenin de bu tarihten itibaren hesaplanması gerektiği görüşü ileri sürülmüştür. Bu nedenle bu tarihten itibaren TMK m. 164'te öngörülen dört aylık sürenin dolmasından sonra yapılacak ihtarın sonuçsuz kalması hâlinde davacının terke dayalı boşanma davası açma hakkı doğacaktır.¹⁰⁸

Kanaatimizce, TMK m. 197 kapsamında ayrı yaşamamanın süresinin belirlenmesi hâkimden talep edilmedikçe ayrı yaşama hakkı belirli bir süreyle sınırlı olmadığından, ayrı yaşama hakkının bulunmadığının ya da sona erdiğinin tespitine ilişkin açılacak davada verilen kararın kesinleşmesinden itibaren, TMK m. 164 uyarınca ihtar isteminde bulunulabilmesi için gerekli olan dört aylık sürenin işlemeye başlaması gerekir.¹⁰⁹ Bununla birlikte, ortak konutu terk etmeye zorlanan eş, terke zorlayan eşten TMK m. 197/2 uyarınca tedbir nafakası talep edebileceği gibi, TMK m. 164 uyarınca terke dayalı boşanma davası da açabilmelidir.¹¹⁰ Bu durumda, terk ihtarının gönderilmesi bakımından öngörülen dört aylık sürenin başlangıç tarihinin, eşin ortak konutu terk etmeye zorlandığı tarih olacağına kuşku bulunmamaktadır.

4. Terk Eden Eşin Ortak Konuta Dönmesi İçin Süre Tanınması

Terk eden eşe ortak konuta dönmesi için bir süre verilmelidir. Söz konusu süre, TMK m. 164/2'de iki ay olarak belirlenmiştir.¹¹¹ YHGK tarafından verilen bir kararda, kanunda öngörülen iki aylık sürenin hâkim veya taraflarca değiştirilemeyeceği, dolayısıyla iki aylık süreden farklı bir sürenin belirlenemeyeceği vurgulanmıştır. Kararda, iki aylık sürenin ihtarla yer almasının ihtarın geçerliliği bakımından zorunlu olduğu; zira kanunda öngörülen sürelerin geçmesiyle olayların etkileri ve tepkilerinin sona ereceğinin bir karine olarak kabul edildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, hâkim tarafından verilen ihtar kararında terk eden eşe ortak konuta dönmesi için iki ay yerine altmış günlük süre tanınmasının kanunun emredici hükmüne aykırılık teşkil edeceği, bu nedenle boşanma davasına bakan mahkemenin diğer koşulları incelemeksizin davayı dava şartı yokluğu nedeniyle reddetmesi gerektiği ifade edilmiştir.¹¹² Nitekim kanunda öngörülen iki aylık süre, dava şartı niteliği taşıdığı ve kamu düzenine ilişkin olduğu için hâkim bu süreyi kendiliğinden gözetip araştırmakla yükümlüdür.¹¹³

¹⁰⁷ Y 2 HD, E 2013/16897, K 2013/21099, T 17.09.2013, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 13.06.2026.

¹⁰⁸ Y 2 HD, E 2013/12846, K 2013/30720, T 24.12.2013, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

¹⁰⁹ Ortak yaşama verilen aranın süresi hakkında bkz Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 210.

¹¹⁰ Kandil (n 2) 64; Gözütok (n 6) 66-67.

¹¹¹ Benzer yönde bkz Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 8/1-e hükmü.

¹¹² Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Benzer yönde bkz Y HGK, E 2012/686, K 2013/67, T 16.01.2013, Lexpera, Erişim Tarihi: 03.06.2026.

¹¹³ Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Ünlütepe (n 2) 114; Özügür (n 6) 150; Ayan S (n 2) 147; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 590; Kırmızı (n 7) 400; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 30; Kandil (n 2) 68-69.

Terk eden eşin ihtarın tebliğinden itibaren iki ay içinde istediği bir günde ortak konuta dönme hakkı vardır. Süre boyunca bu eşin haklı bir sebep olmaksızın ortak konuttan ayrı olduğu kabul edilemez.¹¹⁴ Bu nedenle ihtarın terk eden eşe tebliğ edilmesinden itibaren iki aylık süre geçmeden boşanma davası açılamaz. Aksi halde bu davanın reddi gerekir.¹¹⁵ İki aylık süre içinde terk eden eşin ortak konuta dönmesi halinde ise terk nedeniyle boşanma davası açma hakkı doğmaz.¹¹⁶

İki aylık süre kural olarak ihtarın terk eden eşe tebliğ edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Ancak mahkeme, ayrıca eve dönüş için gerekli paranın ödenmesine de karar vermişse, bu sürenin başlangıç tarihi, paranın alındığı ya da alınmaktan imtina edildiği gündür.¹¹⁷ Tebligatın ilan yoluyla yapılması halinde TK m. 31 uyarınca tebliğ, son ilan tarihinden itibaren yedi gün sonra yapılmış sayılır. Bununla birlikte ilan tebliğ karar veren merciin durumun gereklerine göre daha uzun bir süre belirlemesi mümkündür. Ancak söz konusu süre on beş günü aşamaz.¹¹⁸

Terk ihtarının elektronik tebligat yöntemiyle yapılması halinde ise TK m. 7/a-5 ve ETY m. 9/6'ya göre tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.¹¹⁹ Yargıtay kararlarında da genellikle muhatap tarafından elektronik tebligat adresinin açılıp açılmadığı araştırılmaksızın, tebligatın ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonu tebliğ tarihi olarak kabul edilmektedir.¹²⁰ Buna karşılık öğretide beş günlük süre içinde elektronik tebligatın açılmış ve okunmuş olması halinde tebliğin gerçekleşmiş olacağını savunan yazarlar da bulunmaktadır.¹²¹

¹¹⁴ “...davalı kadının, dönmekte haklı bir sebebi bulunmadığı takdirde, tebliğ tarihinden itibaren iki ay içinde dilediği bir gün ortak konuta dönmesi gerekir. Başka bir anlatımla bu dönemde kadın haklı bir sebep olmaksızın aile birliği dışında yaşamış sayılamaz.” Y 2 HD, E 2011/9395, K 2011/10061, T 08.06.2011, Lexpera, Erişim Tarihi: 29.04.2026.

¹¹⁵ Akıntürk ve Ateş (n 2) 260; Köprülü ve Kaneti (n 7) 162; Ünlütepe (n 2) 108; Ayan N (n 2) 50; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 591; Yeğin (n 2) 239; Durmuş (n 2) 65.

¹¹⁶ Ünlütepe (n 2) 113; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 119; Ayan N (n 2) 52; Düğer (n 2) 68.

¹¹⁷ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 119; Baygın ve Nar (n 2) 314; Özüğür (n 6) 150; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 590-591; Kılınç (n 2) 202; Durmuş (n 2) 69.

¹¹⁸ Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 87) 56; Albayrak ve Akcan (n 90) 62; Ruhi ve Ruhi (n 88) 847; Kandil (n 2) 95.

¹¹⁹ Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 87) 79 vd; Albayrak (n 87) 2420; Börü (n 87) 209; Yardımcı (n 87) 26; Taneri (n 88) 268; Ruhi ve Ruhi (n 88) 122; Zeynel Abidin Aksakal, ‘Beşinci Günden Önce Açılan Elektronik Tebligatın Tebliğ Tarihi’ (2020) [43] Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 265, 266, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1553835>> Erişim Tarihi: 05.07.2026.

¹²⁰ Y HGK, E 2020/547, K 2020/924 T 24.11.2020, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 02.07.2026; Y 2 HD, E 2020/4705, K 2020/5976, T 19.11.2020, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026; Y 5 HD, E 2019/10042, K 2020/156, T 14.01.2020, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026; Y 3 HD, E 2019/3920, K 2020/171, T 15.01.2020, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026. Benzer yönde görüş için bkz Atalı, Ermenek ve Üçüncü (n 87) 79 vd; Albayrak (n 87) 2446 vd; Ruhi ve Ruhi (n 88) 126; Aksakal (n 119) 276-277. Bir Yargıtay kararında, elektronik tebligatın tebliğ edilmiş sayılma tarihinin belirlenmesinde kanunda öngörülen beş günlük süre yerine elektronik tebligatın muhatap tarafından açıldığı an esas alınmıştır. Karar için bkz Y 9 HD, E 2019/3962, K 2019/16152, T 18.09.2019, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026. Ancak ilgili daire, daha sonra söz konusu kararın maddi hataya dayandığını belirterek kararı ortadan kaldırmış ve temyiz talebini esastan incelemiştir. Anılan karar için bkz Y 9 HD, E 2019/7836, K 2019/21446, T 03.12.2019, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026.

¹²¹ Elektronik tebligatın amacının muhatabın bilgilendirilmesi olduğu, bu nedenle elektronik tebligatın beş günlük

B. Terk İhtarının Maddi Koşulları

1. Terk İhtarının Samimi ve Ciddi Olması

İhtarın geçerli olması, ihtar gönderen eşin samimi olmasına bağlıdır.¹²² TMK m. 164 kapsamındaki terk ihtarının amacı, evlilik birliğinin devamını sağlamak üzere terk eden eşe son bir çağrıda bulunulması ve ona düşünme imkânı tanınması olduğundan, ihtarın samimi ve ciddi olması; diğer bir ifadeyle, ihtarda bulunan eşin terk eden eşin ortak konuta dönmesini ve ortak hayatın yeniden kurulmasını gerçekten istemesi gerekir.¹²³ Bu nedenle, ihtarın birlikte yaşama iradesiyle değil, yalnızca terk sebebine dayalı boşanma davası açabilmek amacıyla şeklen yapılması hâlinde, TMK m. 2’de düzenlenen dürüstlük kuralı ihlal edilmiş olacağından, ihtarda bulunan eşin terke dayalı boşanma davası açma hakkı doğmayacaktır.¹²⁴

Yargıtay da terk ihtarının hukuki sonuç doğurabilmesi için ihtar gönderen eşin ortak hayatı yeniden kurma yönünde samimi bir iradeye sahip olmasını aramaktadır. Bu kapsamda, ihtarın samimiyetinin bulunduğu veya bulunmadığı yönünde değerlendirmeler içeren çeşitli kararlar verilmiştir. Nitekim YHGK tarafından verilen bir kararda, eşini ortak konutu terk etmeye zorlayan eş tarafından gönderilen ihtarın samimi olmadığı gerekçesiyle terke dayalı boşanma davasının reddine ilişkin yerel mahkemenin direnme kararı onanmıştır.¹²⁵ Kanaatimizce, eşini ortak konutu terk etmeye zorlayan eşin, daha sonra gönderdiği ihtarın samimiyeti ayrıca değerlendirilmelidir. Ortak hayatın sona ermesine sebep olacak davranışlarda bulunan eşin gerçekten birlikte yaşama iradesine sahip olup olmadığı somut olayın özelliklerine göre belirlenmelidir.

Yargıtay tarafından verilen bir diğer kararda, eşinin evden ayrılmasından sonra evin kilidini değiştiren eşin gönderdiği terk ihtarının samimi olmadığı sonucuna varılmıştır.¹²⁶ Buna karşılık başka bir kararda, ortak konutun anahtarının yerinin terk ihtarında belirtilmemiş olmasının, terk eden eşin bu nedenle konuta dönemediğini ileri sürmemesi ve ihtara uymamakta haklı olduğunu ispatlayamaması hâlinde ihtarın geçersiz kılmayacağı kabul edilmiştir.¹²⁷ Bir başka kararda ise, birlik dışında kaldığı dört aylık süre içerisinde kalp rahatsızlığı nedeniyle iki

sürenin dolmasından önce açılarak okunması hâlinde tebligatın öğrenildiğinin kabul edilmesi gerektiği ve bu nedenle beş günlük sürenin dolmasının beklenmeksizin tebliğin gerçekleşmiş sayılması gerektiği yönündeki görüş için bkz Börü (n 87) 212. ETY m. 3/1-b’de delil kaydının elektronik tebligat mesajının okunduğu tarih bilgisini de içereceğinin öngörülmesinin, okunma anına hukuki önem atfedildiğini gösterdiği yönündeki görüş için bkz Yardımcı (n 87) 27.

¹²² Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 119; Kılıçoğlu (n 2) 129; Akıntürk ve Ateş (n 2) 259; Feyzioğlu (n 6) 319; Köprülü ve Kaneti (n 7) 161; Tekinay (n 2) 216; Baygın ve Nar (n 2) 314; Ünlütepe (n 2) 108-109; Özüğür (n 6) 139; Petek (n 2) 52; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 118; Tutumlu (n 5) 162; Ayar (n 2) 137; Ayan N (n 2) 51; Yeğin (n 2) 240; Kılınç (n 2) 202; Ersöz (n 2) 240; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 593 vd; Durmuş (n 2) 69-72; Köseoğlu ve Kocaağa (n 7) 30; Kandil (n 2) 74-78; Gözütok (n 6) 74; Düğer (n 2) 66; Keskin (n 12) 41.

¹²³ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 119; Baygın ve Nar (n 2) 314; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 118; Özüğür (n 6) 139; Tutumlu (n 5) 162; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 593; Ersöz (n 2) 240; Kandil (n 2) 74-78; Düğer (n 2) 66.

¹²⁴ Ünlütepe (n 2) 109; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 593-594; Ayan N (n 2) 51; Yeğin (n 2) 240.

¹²⁵ Y HGK, E 2009/402, K. 2009/484, T 04.11.2009, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 05.08.2026.

¹²⁶ Y 2 HD, E 2020/2658, K 2021/1627, T 24.02.2021, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026.

¹²⁷ Y 2 HD, E 2016/7469, K 2017/761, T 24.01.2017, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026.

kez anjiyo olan eşini arayıp sormayan davacının ihtar talebinin samimi olmadığı değerlendirilmiş ve terke dayalı boşanma davasının reddi hukuka uygun bulunmuştur.¹²⁸ Yine Yargıtay, davacı kocanın başka bir kadınla ilişki içerisinde olduğunun delillerle ortaya konulduğu olayda, ortak hayatı yeniden kurma amacı taşımayan ihtarın samimi kabul edilemeyeceğini belirtmiştir.¹²⁹ Benzer şekilde, taraflar arasında devam eden ceza davası nedeniyle eşinden ayrı yaşayan kadının haklı sebeple ortak konuttan uzak kaldığı kabul edilmiş; bu nedenle kocanın gönderdiği terk ihtarının samimi olmadığı ve hukuki sonuç doğurmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.¹³⁰ Diğer yandan, davacı kocanın eşine gönderdiği mesajda eve dönme çağrısını geçmişe ilişkin konuları gündeme getirmemesi ve eşinin ailesine sık gitmemesi gibi şartlara bağlaması, ihtarın samimiyetini ortadan kaldıran bir durum olarak değerlendirilmiş; bu nedenle davalı kadının ortak konuta dönmemekte haklı olduğu vurgulanmıştır.¹³¹

Yargıtay'a göre, davacının terke dayalı boşanma sebebinin yanında TMK m. 166/1 kapsamında evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine de dayanması hâlinde, ortak hayatın yeniden kurulmasını amaçlayan terk ihtarını göndermesi dürüstlük kuralıyla bağdaşmaz.¹³² Bu yaklaşım doğrultusunda Yargıtay tarafından terk ihtarındaki samimiyetin yalnızca ihtarın gönderildiği anda değil, ihtarın gönderilmesinden sonraki süreçte de devam etmesi gerektiği kabul edilmektedir. Öğretide de terk eden eşe ihtar gönderen eşin samimiyetinin, ihtarın gönderilmesinden sonra da devam etmesi gerektiği yönünde görüşlerin savunulduğu görülmektedir.¹³³ Buna karşılık olarak ileri sürülen görüşe göre ise, ihtarın samimiyeti yalnızca ihtarın tebliğinden itibaren başlayan iki aylık düşünme ve ortak konuta dönme süresi içinde gerçekleşen olaylar bakımından değerlendirilmelidir. Bu sürenin geçmesinden sonra ortaya çıkan samimiyetsizlik hallerinin ise ihtarın geçerliliği üzerinde etkisi bulunmamaktadır.¹³⁴

Kanaatimizce de ihtar gönderen eşin samimiyeti, ihtarın terk eden eşe tebliğinden itibaren iki aylık sürenin sona ermesine kadar aranmalıdır. Zira terk eden eşin ortak konuta dönüp dönmeyeceği ve ortak hayatın yeniden kurulup kurulamayacağı bu süre içerisinde belirlenmektedir. Bu nedenle, ihtarda iki ay içinde ortak konuta dönülmemesi hâlinde terke dayalı boşanma davası açılacağına bildirilmesi, ortak hayatın yeniden kurulmasına yönelik iradeyle çelişmediğinden, ihtarın samimiyetini ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla, terk ihtarının tebliğinden itibaren iki aylık sürenin dolmasından sonra açılan boşanma davasında terk sebebinin yanında TMK m. 166/1'e de dayanılması, daha önce gönderilen ihtarın samimiyetini etkilemez ve bu nedenle terke dayalı boşanma talebinin reddedilmesi gerekmez.

¹²⁸ Y 2 HD, E 2015/846, K 2015/15109, T 08.09.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026.

¹²⁹ Y 2 HD, E 2013/24087, K 2014/7787, T 03.04.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026.

¹³⁰ Y 2 HD, E 2015/6658, K 2015/8257, T 22.04.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026.

¹³¹ Y 2 HD, E 2012/8580, K 2012/28405, T 27.11.2012, Lexpera, Erişim Tarihi: 25.05.2026.

¹³² Y 2 HD, E 2010/13905, K 2011/14908, T 05.10.2011, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 18.06.2026. Ayrıca bkz Ünlütepe (n 2) 115-116; Petek (n 2) 60-61.

¹³³ Kandil (n 2) 76; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 594.

¹³⁴ Gümüş (n 36) 427-428.

Yargıtay tarafından verilen bazı kararlarda, ihtarın tebliğ edilmiş olmasına rağmen haklı veya kabul edilebilir bir sebep gösterilmeksizin belli bir zaman geçtikten sonra (örneğin üç yıl veya yedi yıl sonra) terke dayalı boşanma davası açılması dürüstlük kuralına aykırı bulunmuş; bu nedenle terk eden eşe daha önce gönderilen ihtarın samimi olmadığı sonucuna varılmıştır.¹³⁵ Öğretideki baskın görüşe göre ise terke dayalı boşanma davasının açılması bakımından kanunda herhangi bir üst süre sınırı öngörülmediğinden, terk olgusu devam ettiği sürece bu davanın açılabilmesi mümkündür.¹³⁶

Kanaatimizce de TMK’de terke dayalı boşanma davası bakımından zamansal bir sınır öngörülmediğinden, kanunda düzenlenen şartların gerçekleşmesinden sonra ayrılık hali devam ettiği sürece her zaman bu davanın açılması mümkün olmalıdır. Zira terk ihtarının amacı, terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi ve ortak hayatın yeniden kurulmasının sağlanmasıdır. İhtar gönderen eşin bunu gerçekten istemesi, yani samimi olması gerektiği dikkate alındığında, terk ihtarından uzun süre sonra boşanma davası açılmış olması, somut olayın özelliklerine göre, ihtarın samimi olduğunu gösteren bir veri olarak dahi değerlendirilebilir.

2. Terk Eden Eşin Kanuni Şartları Taşıyan Ortak Konuta Davet Edilmesi

Mülga 743 sayılı TMK m. 152’ye göre evlilik birliğinin reisi koca olup oturulacak konutu seçme yetkisi ona aitti. Buna karşılık 4721 sayılı TMK m. 186 uyarınca eşler oturacakları konutu birlikte seçmekle yükümlüdür. Bununla birlikte eşlerden birinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi hâlinde, konutu seçme yetkisinin diğer eşe geçeceğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye kanunda yer verilmemiştir. Bu durumda diğer eş, mahkemeden ortak konutu seçme yetkisinin kendisine tanınmasını isteyebileceği gibi birlikte yaşama yükümlülüğünü ihlal eden eşe karşı şartlar oluşmuş ise terke dayalı boşanma davası da açabilecektir.¹³⁷

Terkten söz edilebilmesi için, kanuni koşullara göre belirlenmiş bir ortak konutun bulunması gerekir; aksi hâlde terk edilmiş bir ortak konuttan bahsedilemez.¹³⁸ Bu kapsamda, TMK m. 186 uyarınca eşlerin birlikte seçtikleri; TMK m. 188’deki şartların gerçekleşmesi hâlinde eşlerden birinin belirlediği veya TMK m. 195’e göre hâkim tarafından tayin edilen, hallerine uygun, oturmaya elverişli, bağımsız bir konutun bulunmaması, Yargıtay uygulamasında birlik dışında bulunan eş bakımından haklı sebep olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle TMK m. 164’te öngörülen sürelerin başlangıcında kanuni koşullara uygun şekilde

¹³⁵ Y 2 HD, E 2009/17968, K 2010/20643, T 08.12.2010, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.05.2026; Y 2 HD, E 2009/17799, K 2010/20428, T 06.12.2010, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.05.2026; Y 2 HD, E 2016/533, K 2017/5214, T 03.05.2017, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026.

¹³⁶ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 118; Velidedeoğlu (n 2) 174-175; Feyzioğlu (n 6) 317; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 595-596; Berki (n 13) 141; Birsen (n 2) 267; Tutumlu (n 5) 161; Kandil (n 2) 68.

¹³⁷ Kılıçoğlu (n 2) 206; Kılıçoğlu (n 5) 32-33. Ayrıca bkz Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (n 2) 98-99; Baygın ve Nar (n 2) 138-139; Özüğür (n 6) 134; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 212-213.

¹³⁸ Akıntürk ve Ateş (n 2) 258-259; Tekinay (n 2) 215; Ünlütepe (n 2) 111-112; Petek (n 2) 52; Kılınç (n 2) 200; Köroğlu (n 2) 112; Gözütok (n 6) 52; Düğer (n 2) 32-34.

belirlenmiş bir ortak konutun bulunmaması, terk eden eşe gönderilen ihtarın geçersiz sayılmasına yol açar.¹³⁹

Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre, TMK m. 195’te hâkime ortak konutu belirleme yetkisi tanınmamaktadır.¹⁴⁰ Zira anılan hükümde, eşlerin evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşmeleri hâlinde hâkimin müdahalesini isteyebilecekleri düzenlenmiştir. Hüküm uyarınca hâkim, eşleri yükümlülükleri konusunda uyarabilir, uzlaştırmaya çalışabilir ve eşlerin ortak rızasıyla uzman kişilerin yardımına başvurabilir. Ancak ilgili hükümde, hâkime ortak konutu belirleme yetkisi veren açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle, hâkimin TMK m. 195 kapsamında gerçekleştireceği müdahalelere rağmen ortak konutun belirlenememesi hâlinde, eşlerden birinin ortak konuta dönme yükümlülüğünü ihlal ettiğinden söz edilemez. Dolayısıyla böyle bir durumda terke dayalı boşanma davası açılması da mümkün olmamalıdır.¹⁴¹ Kanaatimizce de yukarıda anılan Yargıtay kararlarında benimsenen, TMK m. 195’in hâkime ortak konutu belirleme yetkisi tanıdığı yönündeki kabul, hükmün lafzı ve amacıyla bağdaşmamaktadır.

3. Terk Eden Eşin Ortak Konuta Rahatça Girebilmesinin Sağlanması

Ortak konuta dönmesi istenen eşin konuta sorunsuz şekilde girebilmesinin sağlanması ihtarın geçerliliği için zorunludur.¹⁴² Ortak konuta fiilen ve kolaylıkla erişilebilmesinin ilk koşulu, terk eden eşin davet edildiği konutun açık ve ayrıntılı adresinin ihtarla belirtilmesidir. Bunun yanı sıra, ihtarın geçerli olabilmesi için ortak konuta ulaşım için gerekli giderlerin karşılanması, gerektiğinde konaklama masraflarının temin edilmesi ve ortak konuta girilebilmesini sağlamak amacıyla anahtarın bulunduğu yerin bildirilmesi gibi hususların da ihtarla yer alması gerekir.¹⁴³ Bu husus, YHGK tarafından verilen bir kararda da vurgulanmıştır. Söz konusu kararda, “...mahkemece verilecek ihtar kararında; davet edilen evin açık -ayrıntılı- adresi gösterilmeli, davet eden eş evde bulunmayacaksa evin anahtarının bulunduğu yer belirtilmeli; davet edilenin yol gideri konutta ödemeli olarak gönderilmeli ve özellikle davete iki ay içinde uyulması gerektiği, aksi halde bunun doğuracağı sonuçların neler olduğu,

¹³⁹ Y 2 HD, E 2005/9764, K 2005/12222, T 19.09.2005, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Benzer karar için bkz Y 2 HD, E 2008/20693, K 2010/2231, T 10.2.2010, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026; Y 2 HD, E 2003/9149, K 2003/10891, T 16.7.2003, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026; Y 2 HD, E 2010/684, K 2011/2020, T 09.02.2011, Lexpera, Erişim Tarihi: 14.05.2026; Y 2 HD, E 2014/19447, K 2015/4228, T 12.03.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 14.05.2026. Ayrıca bkz Ayan N (n 2) 44-45; Durmuş (n 2) 55-56. Yargıtay tarafından verilen bir kararda “kocanın kadına bağımsız bir konut temin etmemesi” kusur olarak değerlendirilmiştir. Karar için bkz Y 2 HD, E 2022/9975, K 2023/487, T 08.02.2023, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 08.05.2026.

¹⁴⁰ Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 212; Köroğlu (n 2) 112.

¹⁴¹ Köroğlu (n 2) 112.

¹⁴² Akıntürk ve Ateş (n 2) 259; Ünlütepe (n 2) 112; Petek (n 2) 52.

¹⁴³ Akıntürk ve Ateş (n 2) 259; Feyzioğlu (n 6) 319; Tekinay (n 2) 214; Ünlütepe (n 2) 112-113; Özüğür (n 6) 136; Petek (n 2) 52; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 118; Kandil (n 2) 91-92; Ayan N (n 2) 50-51; Ayar (n 2) 137; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 30; Gözütok (n 6) 80 vd; Durmuş (n 2) 71; Düğür (n 2) 60; Ersöz (n 2) 240. İhtarla yer alması gereken hususlar için bkz Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 8/1.

açıklanmalıdır.” denilmiştir.¹⁴⁴ Kanaatimizce, ihtarda yer alması gereken bu unsurlar, bir yandan ihtarın geçerliliği bakımından şekli koşul niteliği taşıırken, diğer yandan ortak konuta dönüşün gerçekten mümkün kılınmasını ve davet eden eşin ortak hayatı yeniden kurma iradesini ortaya koymalarından dolayı ihtarın samimiyetine ilişkin maddi koşullar kapsamında da değerlendirilebilir.

IV. TERK İHTARININ İŞLEVİ

A. Terk İhtarının Evlilik Birliğini Koruma ve Ortak Hayatı Değerlendirme İmkânı Sağlaması

Terk ihtarının amacı, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla ortak konutu terk eden veya haklı bir sebep bulunmaksızın ortak konuta dönmeyen eşe, hâkim aracılığıyla son bir çağrıda bulunmak ve bu eşe evlilik birliğini devam ettirme konusunda bir değerlendirme ve düşünme süresi tanımadır.¹⁴⁵ Nitekim mülga 743 sayılı TMK m. 132’de terke dayalı boşanma bakımından terkin en az üç ay sürmesi yeterli görülmüşken, 4721 sayılı TMK m. 164’te eşlere evlilik birliğini yeniden değerlendirme ve uzlaşma imkânı sağlamak amacıyla bu süre altı aya çıkarılmıştır.¹⁴⁶ Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu tarafından hazırlanan raporda, *“Tasarının 164 üncü maddesinde düzenlenen "terk" sebebiyle boşanmada yürürlükteki Kanunun öngördüğü üç aylık terk süresi altı aya çıkarılmıştır. Sürenin uzatılmasının dayandığı düşünce, eşlerin barışma ve bir araya gelme ihtimalinin daha uzunca bir sürede gerçekleşebileceğidir. Terkeden eşe dördüncü ayın sonunda ihtarda bulunularak iki ay içinde ortak konuta dönmesi gerektiği hususunda uyarılacaktır.”* denilmek suretiyle bu hususa dikkat çekilmiştir.¹⁴⁷

B. Terk İhtarının Delil ve İspat Aracı Olması

Terk eden eşe gönderilen ihtar, terk olgusunun somutlaştırılması ve terk eden tarafın tespiti bakımından önem arz etmektedir. Özellikle eşlerden birinin diğerini ortak konutu terk

¹⁴⁴ Y HGK, E 2008/136, K 2008/117, T 13.02.2008, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026. Köroğlu’na göre HGK’nin bu kararı isabetli olmakla birlikte, terk eden eşe yol giderlerinin ödenmesi konusunda mutlak bir kural benimsenmemelidir. Yazara göre, terk eden eşin çoğu durumda evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla ortak konutu terk ettiği dikkate alındığında, kusurlu eşin yol giderlerinin karşılanması hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle yol giderlerinin ödenip ödenmeyeceği hususu, her somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bkz Köroğlu (n 2) 118. Düğer ise eşlerin her ikisinin de terk ihtarına konu ortak konuta dönüş için gerekli yol giderlerini karşılayacak ekonomik imkânı sahip olmadığının ispatlanması hâlinde, sosyal devlet ilkesi gereğince bu giderlerin geçici olarak Hazine tarafından karşılanmasının, daha sonra ise uygun görüldüğü takdirde taraflardan tahsil edilmesinin isabetli olacağını ifade etmektedir. Bkz Düğer (n 2) 74.

¹⁴⁵ Feyzioğlu (n 6) 317; Baygın ve Nar (n 2) 313; Ayan N (n 2) 48; Tutumlu (n 5) 161; Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 593; Kandil (n 2) 71-72; Gözütok (n 6) 57; Düğer (n 2) 56.

¹⁴⁶ Kılıçoğlu (n 2) 124; Kılıçoğlu (n 5) 13-14; Akıntürk ve Ateş (n 2) 258; Başpınar (n 5) 84; Kandil (n 2) 45-46; Ayan N (n 2) 49; Tutumlu (n 5) 158-159; Durmuş (n 2) 52; Düğer (n 2) 27.

¹⁴⁷ Türkiye Büyük Millet Meclisi, *Türk Medeni Kanunu Tasarısı ile Türk Kanunu Medenisinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner’in; Ankara Milletvekili Esvet Özdoğu ve Dört Arkadaşının; Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifleri ve Adalet Komisyonu Raporu* (1/611, 1/425, 2/361, 2/680) <<https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D21/Y2/T1/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/c1911614-9e82-4217-bcc5-61f54edbafa2.htm>> Erişim Tarihi: 08.06.2026.

etmeye zorlaması veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engellemesi hâlinde, terke dayalı boşanma davası açma hakkı terke zorlanan yahut ortak konuta dönmesi engellenen eşe ait olduğundan terk etmiş sayılan eşe yöneltilen ihtar, terk edenin kim olduğuna ilişkin hukuki uyumsuzlukta önemli bir ispat vasıtası işlevi görmektedir. Terk etmiş sayılan eşe gönderilen ihtarda ise, ihtarın tebliğinden itibaren iki ay içinde, ortak konutu terk etmeye zorlanan veya ortak konuta dönmesi engellenen eşin yeniden ortak konuta dönebilmesi için gerekli koşulları sağlaması gerektiği, ihtar uymaması halinde diğer eşin terke dayalı boşanma davası açma hakkını kazanacağı hususlarına yer verilir.¹⁴⁸

C. Terk İhtarının Kusurun Belirlenmesine Etkisi

Terke dayalı boşanma davasında terk eden eşe gönderilen ihtar, kusur değerlendirmesini etkileyebilmektedir. Nitekim Yargıtay tarafından verilen bir kararda, terk eden eşe gönderilen ihtarın geçersiz olması nedeniyle terke dayalı olarak açılan boşanma davasının reddedilmesinin, sonraki süreçte kusur değerlendirmesinde davacı eş aleyhine dikkate alınabileceği kabul edilmiştir. Buna göre, terk eden eşe gönderilen ihtarda davet edilen konutun oturmaya elverişli olmaması hâlinde ihtar geçersiz sayılmaktadır. Bu durumda terke dayalı boşanma davasının reddedilmesiyle birlikte, evlilik birliğini yeniden kurma yönündeki yükümlülük davacı eşe düşmektedir. Boşanma davasının reddinden sonra davacı eşin barışma girişiminde bulunmaması ve evlilik birliğini yeniden kurmaya yönelik çaba göstermemesi hâlinde ise, davalı eşin ayrı yaşaması haklı hâle gelmektedir.¹⁴⁹

Yargıtay'ın yerleşik uygulamasında terk nedeniyle açılan boşanma davasının kabul edilmesi hâlinde davalı eşin tamamen kusurlu olduğu kabul edilmekte; bu nedenle tam kusurlu eş lehine maddi ve manevi tazminata ya da yoksulluk nafakasına hükmedilemeyeceği belirtilmektedir.¹⁵⁰ YHGK tarafından verilen bir kararda da aynı ilkeye işaret edilerek “*özel boşanma sebebiyle aleyhinde yürütülmekte olan bir davada ayrıca bağımsız bir boşanma davası bulunmayan davalının, kusur esasına dayalı boşanmanın mali sonuçlarına ilişkin tazminat ve yoksulluk nafakası taleplerini (TMK m. 174/1-2 ve 175) ileri süremeyeceği tartışmasızdır.*” ifadelerine yer verilmiştir.¹⁵¹ Buna karşılık öğretide, ortak konutu terk etmekte haklı olmakla birlikte ortak konuta dönmekte de haklı olduğunu ispatlayamadığı için terke dayalı boşanmaya karar verilen ve bu nedenle tamamen kusurlu kabul edilen davalı eş lehine tazminat veya nafakaya hükmedilememesinin hakkaniyetle bağdaşmayan sonuçlar doğurabileceği ifade edilmektedir.¹⁵²

¹⁴⁸ Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 12.05.2026.

¹⁴⁹ Y 3 HD, E 2011/1862, K 2011/5383, T 04.04.2011, Lexpera, Erişim Tarihi: 18.04.2026.

¹⁵⁰ Y 2 HD, E 2009/10272, K 2010/11827, T 15.06.2010, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.05.2026; Y 2 HD, E 2013/20500, K 2014/2687, T 13.02.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.05.2026; Y 2 HD, E 2013/24087, K 2014/7787, T 03.04.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 19.06.2026; Y 2 HD, E 2014/11341, K 2014/22378, T 12.11.2014, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 12.05.2026; Y 2 HD, E 2023/9295, K 2024/6967, T 07.10.2024, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.06.2026.

¹⁵¹ Y HGK, E 2017/2727, K 2020/846, T 04.11.2020, Lexpera, Erişim Tarihi: 12.05.2026.

¹⁵² Kılınç (n 2) 203.

Kanaatimizce, ortak konutu terk etmekte haklı olan eşin, daha sonra ortak konuta dönmekte haklı olduğunu ispatlayamaması nedeniyle terke dayalı boşanmaya karar verilmesi ve bu sebeple tamamen kusurlu kabul edilerek lehine maddi veya manevi tazminata ya da yoksulluk nafakasına hükmedilememesi hakkaniyete uygun düşmemektedir. Zira ortak konutu terk etme aşamasında haklı bir sebebe dayanan eşin, sırf ihtar sonrasında ortak konuta dönmemesi nedeniyle evlilik birliğinin sona ermesinden kaynaklanan tüm olumsuz sonuçlara katlanmak zorunda bırakılması, terke ilişkin kusur değerlendirmesinin evlilik birliği süresince gerçekleşen diğer olaylardan soyutlanması sonucunu doğurmaktadır. Oysa ortak konutu terk etmeye sevk eden olayların niteliği ve diğer eşin bu olaylardaki kusuru da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, terk eden eşin ortak konuta dönmekte haksız bulunması, her durumda onun boşanmaya yol açan olaylarda tamamen kusurlu sayılmasını gerektirmemelidir. Aksi yaklaşım, başlangıçta haklı sebeple ortak konutu terk eden eş bakımından tazminat ve nafaka taleplerinin kategorik olarak reddedilmesine yol açarak hakkaniyetle bağdaşmayan sonuçlar ortaya çıkarabilecektir.

D. Terk İhtarının Davacının Manevi Tazminat Talebine Etkisi

Terke dayalı boşanma davasında davacının, terk eden davalıdan manevi tazminat isteme hakkının bulunmadığı Yargıtay kararlarında iki ayrı gerekçe ile açıklanmaktadır. İlk olarak, terk ihtarını gönderilmesi hâlinde terk eden eşin ihtardan önceki kusurlu davranışlarının affedilmiş sayıldığı kabul edilmekte; bu nedenle affedilmiş sayılan davranışlar sebebiyle davacı eşin TMK m. 174/2 uyarınca manevi tazminat talep edemeyeceği belirtilmektedir.¹⁵³ İkinci olarak ise TMK m. 164 uyarınca terk sebebiyle boşanmaya hükmedilmesi hâlinde boşanmaya neden olan olgunun, davalı eşin usulüne uygun ihtara rağmen haklı bir sebep bulunmaksızın ortak konuta dönmemesi olduğu; bu davranışın tek başına kişilik haklarına saldırı niteliği taşımadığı kabul edilmekte ve bu nedenle her durumda davacı lehine TMK m. 174/2 uyarınca manevi tazminata hükmedilemeyeceği ifade edilmektedir.¹⁵⁴

Terke dayalı boşanma davasında davacı eş lehine manevi tazminata hükmedilip hükmedilemeyeceği, öğretide tartışmalı bir konudur. Bir görüşe göre, terke dayalı boşanma davasından önce gönderilen ihtar, terk eden eşin ortak yaşama dönmesi şartına bağlı bir af iradesi içermektedir. Bu nedenle, ihtara rağmen ortak konuta dönmeyen eş bakımından af şartı gerçekleşmiş sayılmayacağından, ihtardan önceki olaylara dayanılarak manevi tazminat talep edilmesi mümkün olmalıdır.¹⁵⁵

Bir diğer görüşe göre ise, terk ihtarını tek başına affetme anlamına gelmez; yalnızca ihtarda bulunan eşin evlilik birliğini sürdürme yönündeki gerçek iradesini ortaya koyar.

¹⁵³ Y 2 HD, E 2007/719, K 2007/12658, T 25.09.2007, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 29.05.2026; Y HGK, E 2011/239, K 2011/344, T 25.05.2011, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.06.2026.

¹⁵⁴ Y 2 HD, E 2007/6137, K 2008/6052, T 30.04.2008, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.06.2026; Y 2 HD, E 2011/23348, K 2012/31564, T 25.12.2012, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.06.2026; Y 2 HD, E 2012/11645, K 2012/31740, T 26.12.2012, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.06.2026; Y 2 HD, E 2013/1489, K 2013/4535, T 21.02.2013, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.06.2026; Y 2 HD, E 2015/18675, K 2016/10808, T 01.06.2016, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.06.2026.

¹⁵⁵ Petek (n 2) 62-63; Düğür (n 2) 82.

Bununla birlikte, ortak konutun terk edilmesi veya haklı bir sebep bulunmaksızın ortak konuta dönülmemesi olgusu kural olarak kişilik hakkı ihlali oluşturmadığından, somut olayın özellikleri aksini gerektirmedikçe terke dayalı boşanma davalarında davacı eş lehine manevi tazminata hükmedilmesi mümkün değildir.¹⁵⁶

Kanaatimizce Yargıtay'ın terke dayalı boşanma davalarında manevi tazminata yaklaşımı, iki ayrı gerekçeye dayanması bakımından genel olarak tutarlı görünmekle birlikte, mutlak sonuçlara bağlanması yönünden eleştiriye açıktır. Özellikle ihtar gönderilmesiyle birlikte önceki kusurlu davranışların affedildiğinin kabulü, her somut olayda taraf iradelerini tam olarak yansıtmayabilir. Bu nedenle af karinesinin kesin bir sonuç olarak değil, somut olayın özelliklerine göre değerlendirilecek bir olgu olarak ele alınması daha isabetli olacaktır. Öte yandan, yalnızca ihtara rağmen ortak konuta dönmeme olgusunun tek başına kişilik haklarına saldırı teşkil etmediği yönündeki kabul de her durumda geçerli değildir. Zira terk olgusuna yol açan olaylar ve tarafların önceki davranışları birlikte değerlendirildiğinde, bazı hâllerde manevi tazminat şartlarının oluşabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu sebeple, terke dayalı boşanma davalarında manevi tazminatın tamamen dışlanması yerine, somut olay adaletini esas alan daha esnek bir değerlendirme yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

E. Terk İhtarının Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebine Dayalı Boşanmaya Etkisi

Yargıtay tarafından verilen kararlarda, ihtar göndererek kendisini terk eden eşini ortak hayata dönmeye davet eden eşin, terk eden eşin ihtar tarihine kadar olan kusurlu davranışlarını affettiği veya en azından hoş gördüğü kabul edilmektedir. Bu nedenle affedilmiş olaylar TMK m. 166/1-2'ye dayanan boşanma davası açma hakkı vermemektedir. Bununla birlikte ihtar gönderilmesinin ardından gerçekleşen olaylar nedeniyle evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına dayalı olarak boşanma davası açılabilir.¹⁵⁷ Dolayısıyla Yargıtay uygulamasına göre, davalının tamamen kusursuz olduğu durumda evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı olarak boşanmaya karar verilememektedir. Zira Yargıtay tarafından verilen diğer kararlarda da TMK m. 166/1-2 uyarınca evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı boşanma davası açılabilmesi için davacının kusursuz veya daha az kusurlu olmasının gerekmediği; ancak boşanmaya karar verilebilmesi için davalı eşin az da olsa kusurlu olduğunun belirlenmesinin zorunlu olduğu vurgulanmıştır.¹⁵⁸

¹⁵⁶ Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 603-604.

¹⁵⁷ Y 2 HD, E 2015/21712, K 2017/11, T 09.01.2017, Lexpera, Erişim Tarihi: 25.05.2026. Benzer karar için bkz Y 2 HD, E 2014/21165, K 2015/9882, T 12.5.2015, Lexpera, Erişim Tarihi: 25.05.2026; Y 2 HD, E 2006/3111, K 2006/3816, T 21.03.2006, Lexpera, Erişim Tarihi: 25.05.2026; Y HGK, E 2011/239, K 2011/344, T 25.05.2011, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.06.2026; Y 2 HD, E 2020/2658, K 2021/1627, T 24.02.2021, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.06.2026; Y 2 HD, E 2020/2125, K 2020/3438, T 29.06.2020, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 09.06.2026.

¹⁵⁸ Y 2 HD, E 2009/4690, K 2010/6597, T 05.04.2010, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 03.06.2026; Y HGK, E 2017/2417, K 2019/871, T 04.07.2019, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 04.06.2026; Y 2 HD, E 2014/16372, K 2015/66, T 12.01.2015, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 21.06.2026. İhtarın gönderilmesinden sonra eşin ortak konuta dönmemesinin engellenmesinin, tek başına evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına dayanak oluşturabilecek nitelikte olmadığı ve TMK m. 166/1 uyarınca boşanma kararı verilmesi için yeterli olmadığı yönündeki karar için bkz Y 2 HD, E 2014/6364, K 2014/16938, T 10.09.2014, Yargıtay

Yargıtay tarafından ihtarın af anlamına gelmesi sonucuna ulaşılrken ihtarın geçerli ya da geçersiz olmasının dikkate alınmadığı görölmektedir. Nitekim Yargıtay tarafından verilen bir kararda, terk eden eşe gönderilen ihtarın iade edildiğı ve bu sebeple geçerli bir ihtarın bulunmadığı kabul edilmesine rağmen ihtar gönderen eşin, terk eden eşin ihtardan önceki kusurlu davranışlarını affettiğı kabul edilmiştir.¹⁵⁹ Yargıtay tarafından verilen bir başka kararda ise ihtar gönderen eşin ihtarında samimi olmadığı kabul edilmiş, ancak buna rağmen terk eden eşin ihtardan önceki kusurlu davranışlarını affettiğı sonucuna varılmıştır.¹⁶⁰

Yargıtay'ın yerleşik hale gelmiş uygulamasına karşı öğretide aksi yönde görüşler de savunulmaktadır. Bir görüşe göre, kanun koyucu terke dayalı boşanma bakımından affı, boşanma sebebini ortadan kaldıran bir duygu açıklaması olarak düzenlememiştir. Bu nedenle terk eden eşe ihtar gönderilmiş olmasına kendiliğinden af ya da boşanma sebebinden vazgeçme sonucu bağlanmamalıdır.¹⁶¹ Terk eden eşe ihtar gönderilmiş olması tek başına TMK m. 166/1 kapsamında açılan evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına dayalı olarak açılan boşanma davasının reddi sonucunu doğurmamalıdır. Ancak davacının davadan feragat etmesi ise mümkündür.¹⁶²

Bir diğer görüşe göre, terk ihtarının gönderilmesi, özellikle uzun süreli evliliklerde, ihtar tarihine kadar gerçekleşen tüm davranışların kendiliğinden affedildiğı şeklinde yorumlanmamalıdır. Yargıtay'ın bu yöndeki uygulaması, ortak yaşamı yeniden kurmak isteyen ihtar gönderen eş aleyhine; haklı sebep olmaksızın ortak konuta dönmeyen eş lehine sonuç doğurmaktadır. Oysa ihtar gönderen eş, evlilik birliğini sürdürmek için üzerine düşeni yerine getirmiş sayılmalıdır; buna rağmen dönmeyen eşin davranışlarının affedildiğinin kabulü hakkaniyete uygun değildir. Bu nedenle affın şarta bağlı olarak yapılması mümkün olmalıdır; ihtarın, diğer eşin ortak konuta dönmesi şartına bağlı bir af iradesi taşıdığı kabul edilebilir.¹⁶³

Bir başka görüşe göre de terke dayalı boşanma davasından önce gönderilen ihtar, terk eden eşin ortak yaşama dönmesi şartına bağlı bir af iradesi içermektedir. İhtar gönderen eş, ortak hayatın yeniden kurulmasını arzu ettiğini ortaya koymakta; ancak bu iradenin sonuç doğurması, terk eden eşin çağrıya uyarak ortak konuta dönmesine bağlı bulunmaktadır. Bu nedenle, ihtara rağmen ortak konuta dönmeyen eş bakımından af şartı gerçekleşmiş sayılmayacağından, ihtardan önceki olayların affedildiğı sonucuna varılamaz. Bu durumda, terk eden eşe karşı ihtardan önce meydana gelen olaylara dayanılarak boşanma davası açılması mümkün olduğu gibi, gerekli şartların varlığı hâlinde manevi tazminat talebinde bulunulması da mümkündür. Eve dön çağrısının şarta bağlı olması ise ihtarın samimiyetini ortadan kaldırmaz.¹⁶⁴

Karar Arama, Erişim Tarihi: 25.05.2026.

¹⁵⁹ Y 2 HD, E 2024/8235, K 2024/8084, T 31.10.2024, Yargıtay Karar Arama, Erişim Tarihi: 28.04.2026.

¹⁶⁰ Y 2 HD, E 2012/8580, K 2012/28405, T 27.11.2012, Lexpera, Erişim Tarihi: 25.05.2026.

¹⁶¹ Gümüş (n 36) 427-428; Petek (n 2) 77-78.

¹⁶² Gümüş (n 36) 427-428.

¹⁶³ Ünlütepe (n 2) 352-353.

¹⁶⁴ Petek (n 2) 62.

Bir diğer görüşe göre ise, terk ihtarının samimiyeti, ihtarda bulunan eşin diğer eşi affetmesini değil, onunla ortak hayatı sürdürme ve evlilik birliğini devam ettirme yönünde gerçek bir iradeye sahip olmasını ifade eder. Buna göre, eş yalnızca terke dayalı boşanma davasının şekli şartını yerine getirmek amacıyla ihtar göndermişse, ihtar samimi sayılmaz ve geçersiz olur. Bu durumda ihtarda bulunan eş, terk sebebiyle boşanma davası açamasa da ihtardan önceki olgulara dayanarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma davası açabilir. Buna karşılık, ihtarın samimi olduğu kabul edildiğinde, ihtarda bulunan eş diğer eşle ortak yaşamın kendisi bakımından çekilmez hâle gelmediğini ve evliliği sürdürme arzusunda olduğunu kabul etmiş sayılır. Bu nedenle, sonradan yeni sarsıcı olaylar ortaya çıkmadıkça, ihtardan önceki sebeplere dayanarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebiyle boşanma davası açması mümkün olmamalıdır; böyle bir davada ancak ihtardan sonra gerçekleşen olgulara dayanılabilir.¹⁶⁵

Kanaatimizce, terk eden eşi ortak konuta dönmesi için ihtar gönderilmiş olmasının kendiliğinden af anlamına geldiği kabul edilmemelidir. Ayrıca, ihtarın samimi olmadığı gerekçesiyle geçersiz sayıldığı hâllerde dahi, bu ihtarın terk eden eşin ihtardan önceki kusurlu davranışlarının affı anlamına geldiğinin Yargıtay tarafından kabul edilmesi, kendi içinde bir çelişki oluşturmaktadır. Zira ihtar gönderen eşin, terk eden eşi affetme iradesi bulunmaksızın da çeşitli sebeplerle ortak hayatı sürdürmek istemesi mümkündür. Bu nedenle her somut olayın özellikleri dikkate alınarak ayrı bir değerlendirme yapılması zorunludur. Öte yandan, zina ve hayata kast sebeplerine dayalı boşanma hâllerinden farklı olarak, terke dayalı boşanmayı düzenleyen TMK m. 164'te affın dava hakkını ortadan kaldıran bir sebep olarak açıkça düzenlenmediği görülmektedir. Kaldı ki, TMK m. 166/1 uyarınca evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı boşanma davası açılabilmesi için kusurun şart olmadığı öğretide ağırlıklı olarak kabul edilmektedir.¹⁶⁶ Bununla birlikte, TMK m. 166/2'de, davacının kusurunun davalının kusuruna göre daha ağır olması hâlinde davalıya itiraz hakkı tanınmıştır. Bu itirazın def'i niteliğinde olduğu ve hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınamayacağı da belirtilmektedir.¹⁶⁷ Davalının bu def'i hakkını kullanması hâli dışında, TMK m. 166/1-2

¹⁶⁵ Aydın Ünver ve Dursun Karaahmetoğlu (n 6) 600-601.

¹⁶⁶ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 122; Köprülü ve Kaneti (n 7) 170; Velidedeoğlu (n 2) 181; Tekinay (n 2) 180; Birsen (n 2) 270; Hatemi (n 6) 125; Baygın ve Nar (n 2) 320; Yılmaz ve Yıldırım (n 2) 227; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 131-133; Ayar (n 2) 143; Zorlu (n 2) 27-28; Tekben (n 2) 1113; Çiğdem Yılmaz, 'Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebiyle Boşanmada Tarafların Kusuruna İlişkin Yargıtay Kararı İncelemesi' (2016) 2 [2] İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 149, 151-152, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/727244>> Erişim Tarihi: 05.07.2026. Her ne kadar TMK m. 166/1'de açıkça kusurdan söz edilmemiş olsa da TMK m. 166/2'de davalıya, davacının kusurunun daha ağır olduğu iddiasına dayanarak boşanmaya itiraz etme hakkı tanınmış olması nedeniyle mahkemenin tarafların kusur durumunu belirlemesi gerekmektedir. Ayrıca, boşanma davasında maddi veya manevi tazminat ile nafaka talebinde bulunulması hâlinde, boşanma sebebi bakımından kusur belirleyici olmasa bile, aynı davada karara bağlanacak bu talepler yönünden tarafların kusur durumunun ve hangi tarafın daha ağır kusurlu olduğunun mahkemece tespit edilmesi zorunludur. Bkz Yücel (n 2) 156. Kusurun boşanmadaki etkisinin azaltılmış olmakla birlikte ağırlığını hala koruduğuna ilişkin detaylı açıklama için bkz Haluk Burcuoğlu, 'Boşanmada Kusur ve Yoksulluk Nafakası ile İlgili Gözlemler' (2018) 4 [2] İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1, 4-6, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/669423>> Erişim Tarihi: 05.07.2026.

¹⁶⁷ Dural, Ögüz ve Gümüş (n 2) 124-125; Köprülü ve Kaneti (n 7) 173; Velidedeoğlu (n 2) 181-182; Birsen (n 2) 270; Baygın ve Nar (n 2) 321; Erdem ve Makaracı Başak (n 2) 133-134; Ayar (n 2) 143; Zorlu (n 2) 27-28; Yılmaz (n 166) 156; Tekben (n 2) 1106; Köseoğlu ve Kocağa (n 7) 51. TMK m. 166/2'de davalı lehine

uyarınca açılan boşanma davasının reddine ancak evlilik birliğinin temelinden sarsılmadığının veya ortak hayatın en azından eşlerden biri bakımından çekilmez hâle gelmediğinin tespiti hâlinde karar verilebilir. Bu nedenle, evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebine dayalı boşanma davasının reddi, davacının ihtar yoluyla davalı eşi affettiği varsayımına ya da davalının tamamen kusursuz olduğunun kabulüne değil; ortak hayatın devamının taraflar bakımından çekilmez hâle gelmediğinin tespitine dayanmalıdır.

SONUÇ

Terk sebebiyle boşanma, TMK’de özel boşanma sebepleri arasında düzenlenmiş olup, bu sebebe dayanılarak boşanmaya karar verilebilmesi, kanunda öngörülen şartların eksiksiz olarak gerçekleşmesine bağlıdır. Bu şartlardan en önemlisi ise terk ihtarıdır. Zira terk ihtar, terke dayalı boşanma davasının açılabilmesi için yerine getirilmesi gereken zorunlu bir ön koşul olmasının yanı sıra, eşlere ortak hayatı yeniden kurma imkânı tanıyan ve evlilik birliğinin korunmasını amaçlayan bir hukukî mekanizmadır. Bu çalışmada, terk ihtarının hukukî niteliği, geçerlilik şartları ve işlevi doktrindeki görüşler ve Yargıtay içtihatları ışığında incelenmiş; özellikle uygulamada tartışmalara konu olan ihtarın samimiyeti, kapsamı ve boşanmanın fer’i sonuçlarına etkisi üzerinde durulmuştur.

Çalışmada öncelikle, terk ihtarının yalnızca şekli bir işlem olarak değerlendirilmesinin isabetli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar ihtarın geçerliliği kanunda öngörülen usulî şartların yerine getirilmesine bağlı olsa da ihtarın gerçek amacının ortak hayatı yeniden kurmak olduğu dikkate alındığında, ihtarda bulunan eşin bu yönde gerçek ve samimi bir iradeye sahip olması zorunludur. Bu nedenle ihtarın geçerliliğinin yalnızca şekli şartların yerine getirilmesiyle açıklanması mümkün değildir. Nitekim Yargıtay da ortak yaşamı yeniden kurma iradesini yansıtmayan, sırf boşanma davası açabilmek amacıyla gönderilen ihtarları geçerli kabul etmemektedir.

İnceleme sonucunda ayrıca, terk ihtarının hukukî niteliğinin karma bir karakter taşıdığı tespit edilmiştir. Bir taraftan ihtarın gönderilmesi, şekli şartları ve süreleri usul hukukuna ilişkin özellikler taşıırken; diğer taraftan ihtarın ortak hayatın yeniden kurulmasına yönelik samimi bir iradeyi içermesi, maddi hukuka ilişkin değerlendirmeleri gerekli kılmaktadır. Bu sebeple terk ihtarının ne yalnızca usul hukuku kuralları çerçevesinde ne de sadece maddi hukuk bakımından açıklanması mümkündür. Aksine, ihtarın hukukî niteliği her iki alanın özelliklerini bünyesinde barındıran kendine özgü bir yapı arz etmektedir.

Çalışmada üzerinde durulan bir diğer önemli husus, TMK m. 164’te düzenlenen “terk etmiş sayılma” hâlidir. Kanun koyucu, sadece ortak konutu kendi iradesiyle ve haklı bir sebep olmaksızın terk eden eşi değil, diğer eşi ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleyen eşi de terk etmiş saymıştır. Bu düzenleme, terk kurumunun yalnızca fiilî ayrılığı esas almadığını; ortak hayatın sona ermesine neden olan davranışları da hukuki sonuç bağlanan bir olgu olarak kabul ettiğini göstermektedir. Bu

öngörülen itirazın teknik anlamda defî değil, itiraz olduğu yönündeki görüş için bkz Tekinay (n 2) 185-186; Hatemi (n 6) 125.

kapsamda, eşini ortak konutu terk etmeye zorlayan kişinin daha sonra gönderdiği ihtarın samimiyetinin ayrıca değerlendirilmesi gerektiği, ortak hayatı sona erdiren davranışlarda bulunan eşin gerçekten birlikte yaşama iradesine sahip olup olmadığının somut olayın özelliklerine göre belirlenmesinin zorunlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada ayrıca ihtarın gönderilmiş olmasının terk eden eşin önceki kusurlu davranışlarını kendiliğinden affetme sonucunu doğurduğu yönündeki yaklaşımın isabetli olmadığı değerlendirilmiştir. Zira terke dayalı boşanma davalarında kusur, manevi tazminat ve nafaka gibi boşanmanın fer'î sonuçları bakımından yalnızca ihtarla rağmen ortak konuta dönülmemesi olgusu esas alınmamalıdır. Tarafların evlilik birliği süresince sergiledikleri tüm davranışlar birlikte değerlendirilmeli; kusur belirlemesi evlilik ilişkisinin bütününe göre yapılmalıdır.

Sonuç olarak, terk ihtarı yalnızca terke dayalı boşanma davasının açılabilmesini sağlayan teknik bir usul işlemi olarak değil; evlilik birliğinin korunmasını amaçlayan, tarafların ortak hayatı yeniden kurmalarına imkân tanıyan ve boşanmanın maddi sonuçlarını da etkileyen çok yönlü bir hukukî kurum olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle TMK m. 164'ün uygulanmasında, kanunda öngörülen şekli şartların yanında hükmün amacı, dürüstlük kuralı, aile birliğinin korunması ilkesi ve ihtarın samimiyeti de gözetilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akıntürk T ve Ateş D, *Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku İkinci Cilt* (25. bs Beta Yayıncılık 2024)
- Aksakal Z A, ‘Beşinci Günden Önce Açılan Elektronik Tebligatın Tebliğ Tarihi’ (2020) [43] Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 265
- Albayrak H ve Akcan R, *Tebligat Hukuku* (3. bs Seçkin Yayıncılık 2016)
- Albayrak H, ‘Mukayeseli Hukuk ve Yargı Kararları Işığında Elektronik Tebligatın Yapılmış Sayıldığı Tarih’ (2021) 29 [3] Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2415
- Atalı M ve Ermenek İ, *Temel Hukuk Dizisi Medeni Usul Hukuku (Thd)* (7. bs Seçkin Yayıncılık 2025)
- Atalı M, Ermenek İ ve Üçüncü S H, *Temel Hukuk Dizisi Tebligat Hukuku (Thd)* (7. bs Seçkin Yayıncılık 2024)
- Atar E A, ‘Türk Boşanma Hukukunda Bir İhtiyaç: Kısmi Anlaşmalı Boşanma’ (2025) 22 [2] Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 551
- Ayan N, ‘Terk Nedeniyle Boşanma’ (2007) 15 [1] Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 39
- Ayan S, *Evlilik Birliğinin Korunması* (Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2004)
- Ayar A, ‘Evliliğin Sona Ermesi’ iç Şebnem Akipek Öcal ve Hayrunnisa Özdemir (ed), *Aile Hukuku* (Seçkin Yayıncılık 2024)
- Aydın Ünver T ve Dursun Karaahmetoğlu Ş, ‘Yargıtay Kararları Işığında Terk İhtarının Boşanma Sebeplerine ve Manevi Tazminat Talebine Etkisi’ (2017) 75 [2] İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 587
- Başpınar V, ‘Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz’ (2003) 52 [3] Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 79
- Baygın C ve Nar A, *Medeni Hukuk Dersleri-II Aile Hukuku* (Yetkin Yayınları 2025)
- Berki Ş, ‘Boşanma ve Ayrılık’ (1975) 32 [1] Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 135
- Birsan K, *Medeni Hukuk Dersleri* (Ahmed Said Matbaası 1963)
- Börü L, ‘Elektronik Tebligat’ (2020) 10 [1] Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 184
- Burcuoğlu H, ‘Boşanmada Kusur ve Yoksulluk Nafakası ile İlgili Gözlemler’ (2018) 4 [2] İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1
- Dural M, Öğüz M T ve Gümüş M A, *Türk Özel Hukuku Cilt III (Aile Hukuku)* (20. bs Filiz Kitabevi 2025)
- Durmuş F, ‘Terk Sebebiyle Boşanma’ (2024) 21 [2] Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 41

- Düğer F, *Terke Dayalı Boşanma* (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2016)
- Erdem M ve Makaracı Başak A, *Aile Hukuku* (2. bs Seçkin Yayıncılık 2024)
- Ersöz O, '4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda Düzenlenen Boşanma Sebeplerine Genel Bakış' (2019) 3 [5] The Journal of Social Science 230
- Feyzioğlu F N, *Aile Hukuku* (Fakülteler Matbaası 1979)
- Gözütok G, *Terk Sebebiyle Boşanma (TMK m. 164)* (Seçkin Yayıncılık 2019)
- Gümüş M A, 'Yargıtay 2. ve 4. Hukuk Dairelerinin Aile Hukukuna İlişkin Bir Kısım Kararları Üzerine Düşünceler' (2007) 6 [1] Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 421 <<https://www.jurix.com.tr/article/21047?u=0&c=0>> Erişim Tarihi 22.05.2026.
- Hatemi H, *Aile Hukuku* (9. bs On İki Levha Yayıncılık 2021)
- <https://karararama.yargitay.gov.tr/>
- <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>
- <https://www.lexpera.com.tr/>
- Kandil S, *Türk Hukukunda Terk Sebebiyle Boşanma (TMK m. 164)* (Seçkin Yayıncılık 2006)
- Keskin A, *Boşanma Davaları Cilt: 1 Özel ve Genel Boşanma Sebepleri* (Seçkin Yayıncılık 2017)
- Kılıçoğlu A M, *Medeni Kanun'umuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler* (3. bs Turhan Kitabevi 2014)
- Kılıçoğlu A M, *Aile Hukuku* (9. bs Turhan Kitabevi 2026)
- Kılınç A N, 'Terk Sebebiyle Boşanmaya İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 13.03.2015 Tarihli ve 2-1688/1032 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi' (2018) [36] Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 197
- Kırmızı M, *Yargıtay Kararları Işığında Aile Hukuku Davaları* (2. bs Bilge Yayınevi 2018)
- Köprülü B ve Kaneti S, *Aile Hukuku* (2. bs Filiz Kitabevi 1989)
- Koroğlu E, 'Türk Hukukunda Boşanmanın Sebeplerinden Terk (TMK. m. 164)' (2012) 7 [1-2] Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 103
- Köseoğlu B ve Kocaağa K, *Aile Hukuku ve Uygulaması* (Ekin Yayınevi 2011)
- Oğuzman M K ve Dural M, *Aile Hukuku* (Filiz Kitabevi 1998)
- Özuğur A İ, *Evlilik Birliğini Sona Erdiren Nedenler Boşanma, Ayrılık ve Evlenmenin İptali Davaları* (5. bs Seçkin Yayıncılık 2013)
- Parlak Börü Ş, Börü L ve Sayin Şahin S, 'Boşanma Davasında Delil Gösterme Yükü' (2026) 84 [2] Ankara Barosu Dergisi 1223

- Petek H, ‘Terke Dayalı Boşanmada Manevi Tazminat’ (2010) 12 [2] Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 43 <<https://hukuk.deu.edu.tr/dosyalar/dergiler/dergimiz12-2/hasanpetek.pdf>> Erişim Tarihi 29.05.2026.
- Ruhi A C ve Ruhi C, *Tebliğat Hukuku* (14. bs Seçkin Yayıncılık 2024)
- Tahiroğlu F, ‘Tebliğat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebligat Çıkarmaya Yetkili Merciler’ (2016) 74 [1] İstanbul Hukuk Mecmuası 389
- Taneri G, *Alfabetik Tebligat Hukuku ve Usulsüz Tebliğ* (Adalet Yayınevi 2024)
- Tekben T, ‘Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebine Dayalı Boşanma Üzerine Bir İnceleme’ (2021) 18 [2] Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1077
- Tekinay S S, *Türk Aile Hukuku* (3. bs İstanbul Üniversitesi Yayınları 1978)
- Tutumlu M A, *Evliliğin Butlanı, Boşanma Ayrılık Sebepleri ve Boşanmanın Hukuki Sonuçları* (2. bs Adalet Yayınevi 2006)
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, *Türk Medeni Kanunu Tasarısı ile Türk Kanunu Medenisinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner’in; Ankara Milletvekili Esvet Özdoğu ve Dört Arkadaşının; Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifleri ve Adalet Komisyonu Raporu (1/611, 1/425, 2/361, 2/680)* <<https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D21/Y2/T1/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/c1911614-9e82-4217-bcc5-61f54edbafa2.htm>> Erişim Tarihi 08.06.2026.
- Ünlütepe M, *Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebine Dayalı Boşanma (TMK m. 166/I-II)* (Seçkin Yayınları 2019)
- Velidedeoğlu H V, *Türk Medeni Hukuku Cilt II Aile Hukuku* (3. bs Tan Matbaası 1956)
- Yardımcı T E, ‘Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat’ (2019) 77 [3] Ankara Barosu Dergisi 3
- Yeğin D, ‘Türk Hukukunda Boşanma Sebeplerinin İncelenmesi’ (2022) 35 [161] Türkiye Barolar Birliği Dergisi 225
- Yılmaz Ç, ‘Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Sebebiyle Boşanmada Tarafların Kusuruna İlişkin Yargıtay Kararı İncelemesi’ (2016) 2 [2] İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 149
- Yılmaz S ve Yıldırım A, *Temel Hukuk Dizisi Medeni Hukuk – I (Thd) (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku)* (4. bs Seçkin Yayıncılık 2023)
- Yücel Ö, *Boşanma Hukukunda Kusur İlkesinden Kusurdan Bağımsızlığa Geçiş* (2. bs Adalet Yayınevi 2025)
- Zevkliler A, Cumalıoğlu E ve Acabey M B, *Medeni Hukuk III Aile Hukuku* (Adalet Yayınevi 2024)
- Zorlu Z, ‘Boşanma Davalarında İspat’ (2023) 1 [1] Konya Barosu Dergisi 1